

આદરણીય અધ્યક્ષશ્રી,

ગરવી ગુજરાતના ગૌરવવંતા સન્માનનીય સભાગૃહ સમક્ષ હર્ષની લાગણીઓ સાથે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮નું અંદાજપત્ર રજૂ કરવા હું ઉપસ્થિત થયો છું. ભૂતકાળમાં અગિયાર વખત અંદાજપત્ર રજૂ કરવાનો મને અવસર મળ્યો છે અને આજે ફરી એકવાર આ અવસર મને સાંપડ્યો છે તે માટે ગૌરવ અનુભવું છું.

વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ ના અંદાજપત્ર પ્રવચનમાં માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ ગુજરાતની વિકાસની દિશા અને નવી સદીના પડકારોને રજૂ કર્યા હતા. તેઓશ્રીએ વિકાસની વ્યાખ્યાને અર્થપૂર્ણ અને અસરકારક બનાવી હતી જેમાં જણાવ્યું હતું કે વિકાસ સર્વસમાવેશક હોય, વિકાસ સર્વસ્પર્શી હોય, વિકાસ સર્વપોષક હોય અને વિકાસ સાર્વદેશિક હોય. આ દિશાદર્શન સમગ્ર પ્રશાસન માટે ખૂબ જ પ્રોત્સાહક પુરવાર થયું છે.

વિકાસના વૈશ્વિક પ્રવાહોએ રાજ્યના આંતર પ્રવાહોને પ્રભાવિત કર્યા છે. સદીના પરિવર્તને નવા પડકારો ઊભા કર્યા છે, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીએ આપણા જીવનના સંદર્ભોને બદલી નાખ્યા છે. ગુજરાત વિકાસની એવી ઊંચાઈઓ તરફ આગળ વધી રહ્યું છે તેથી અંદાજપત્ર સદીની આવશ્યકતાઓને અનુરૂપ ઘડ્યું છે. આપણા પ્રગતિશીલ ગુજરાતનું વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ માટેનું અંદાજપત્ર રજૂ કરતાં હર્ષ અનુભવું છું.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, બજેટને આંકડાઓથી ઉપર ઉઠાવીને, ગયા વર્ષે માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રીએ તેમના વિકાસ દર્શનથી જે ઐતિહાસિક પ્રવચન કર્યું હતું તેને યાદ કરું છું ત્યારે ૨૦૧૦ના વર્ષમાં ગુજરાત ૫૦ વર્ષ પૂરાં કરશે તે તરફ ધ્યાન કેન્દ્રિત થવું સ્વાભાવિક છે. ગુજરાતની સુવર્ણ જયંતી ગુજરાતને સુવર્ણ - શિખરો સુધી પહોંચાડે, પ્રજાની આકાંક્ષાઓએ જે રીતે અમારામાં અપાર શ્રદ્ધા મૂકી છે તેના સંદર્ભમાં સુવર્ણ-જયંતીના સુવર્ણ ધ્યેયોને નજર સમક્ષ રાખીને અમે કામ કરીએ છીએ.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, ગુજરાતના લોકોની અપેક્ષાઓ અમે જાણીએ છીએ. મહાગુજરાતના પ્રજા- આંદોલનની ભાવનાઓ અમને યાદ છે. મહાગુજરાતના આંદોલનની વિભીષિકા અને પ્રજા-આંદોલનથી ઊભી થયેલી અપેક્ષાઓને હું યાદ કરું છું. આપત્તિઓને અવસરમાં પલટવાની તાકાત ધરાવતી પ્રજાના આ સુવર્ણજયંતી ઉજવવાના થડકારને અમે અનુભવી શક્યા છીએ, પ્રજાની સાથે જીવંત સંપર્ક રાખવાની અમારી કાર્યશૈલીને કારણે પ્રજાના ઉત્સાહને પ્રતિઘોષિત કરવાની જવાબદારી સાથે આજે આપની સમક્ષ ઊભો છું.

ગુજરાતનો વિકાસ ઝંખતા, જનમાનસને સંતોષ થાય તેવી સફળતા પ્રાપ્ત કરનાર ત્રણ ત્રણ સમીટ આઈ-ટી સમીટ, ગ્લોબલ ઈન્વેસ્ટર્સ સમીટ અને અર્બન સમીટને કારણે માન. અધ્યક્ષશ્રી, ગુજરાત આજે વિકાસની પહેલી હરોળમાં ઊભું છે. દેશ આપણી સામે અપેક્ષા અને આશાઓ સાથે જુએ છે.

આવા ઐતિહાસિક ધ્યેયો સાથે માનનીયશ્રી નરેન્દ્રભાઈના નેતૃત્વમાં ગુજરાત આજે વિકાસનો પોતાનો ઇતિહાસ લખી રહ્યું છે ત્યારે, કન્યા કેળવણી વર્ષ, ઈ-ગવર્નન્સ વર્ષ, શહેરી વિકાસ વર્ષ અને પ્રવાસન વર્ષ પછી હવે નિર્મળ ગુજરાતના સંકલ્પ સાથે આગળ વધી રજા છીએ. વૈશ્વિક માપદંડોને પહોંચી વળવાનો આ જ એક માત્ર રાજમાર્ગ છે.

આપણને સૌને સ્વચ્છતા ગમતી હોય છે, રામકૃષ્ણ પરમહંસથી માંડીને મહાત્મા ગાંધી સુધીના મહાપુરુષો પાસેથી સફાઈનો સંદેશ આપણે ઝીલતા રજા છીએ. જનભાગીદારીથી ગંદકીને દૂર કરવાનું અભિયાન આવશ્યક બન્યું છે. જનસુખાકારી માટે સફાઈનું ખૂબ મહત્ત્વ છે. આજે વિશ્વના વિકાસ- માનકોમાં પણ સ્વચ્છતા અને સફાઈનું ઘણું બધું મૂલ્ય છે તેથી જ ગંદકી દૂર કરીને નિર્મળ ગુજરાતના નિર્માણ માટે આપણા સૌના સહિયારા પુરુષાર્થની આવશ્યકતા છે. ગુજરાતને ગંદકીથી મુક્ત કરવા રૂા. ૧૭૯ કરોડની માતબર જોગવાઈ સૂચવી છે. આ ઉપરાંત આ ભગીરથ કામને પાર પાડવા માટે બધા જ વિભાગો તેમના બજેટમાંથી પણ ફાળવણી કરનાર છે.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, વિકાસના ક્ષેત્રમાં ગુજરાતની પહેલ ઈ-ગવર્નન્સ હોય કે શહેરી વિકાસ હોય, કન્યા કેળવણી અભિયાન હોય કે કૃષિ મહોત્સવ હોય, પ્રવાસનનો વિકાસ હોય કે કર્મયોગી મહાઅભિયાન હોય, જ્યોતિશ્રામ હોય કે નદીઓનું એકીકરણ હોય, પંચામૃત હોય કે વંચિતોના વિકાસની યાત્રા હોય- ગુજરાત એક અનોખા રાજ્ય તરીકે ઊભરી રહ્યું છે.

માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રી દ્વારા જનભાગીદારી તથા વહીવટીતંત્રના આધારસ્થંભ એવા સમર્પિત કર્મયોગીઓને સાથે રાખી નૂતન અભિગમ અપનાવી સમગ્ર ગુજરાતના સર્વાંગી વિકાસને પ્રાધાન્ય અપાયેલ છે.

રાજ્યની વિકાસક્ષમતા, વહીવટી તંત્રની સક્ષમતા, પ્રજાજનોની સાહસિકતા, કુદરતની મહેરથી ઉપલબ્ધ થયેલ વિશાળ દરિયાકાંઠો, રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઉપલબ્ધ કરાયેલ સુઆયોજિત આંતર માળખાકીય સુવિધાઓ, વૈશ્વિક વિકાસને ધ્યાને રાખી દીર્ઘદષ્ટિયુક્ત આયોજન અને ઔદ્યોગિક શાંતિ પ્રવર્તતી હોવાના કારણે મૂડીરોકાણકારો Why Gujarat ને બદલે હવે My Gujarat કહેતા થયા છે.

ચિંતન શિબિરના આયોજન થકી કર્મચોગીઓની માનસિક સંપદા નિખરી આવે તેવી પ્રોત્સાહક નીતિને કારણે સામાન્યજનની આવશ્યકતાઓ અને અપેક્ષાઓનો આયોજનમાં સમાવિષ્ટ કરીને લોકભાગીદારીના સહયોગથી નિજિત ધ્યેય હાંસલ કરી શક્યા છીએ.

સમગ્ર દેશના માનવ વિકાસ સૂચકાંકની તુલનામાં ગુજરાતની સ્થિતિ સારી હોવા છતાં તેમાં સંતોષ માની લેવાને બદલે આ દિશામાં વધુ પ્રગતિ હાંસલ કરવાના પ્રયત્નો કરવા છે. આયોજન વિભાગને સુદૃઢ કરવાનો તેમજ રાષ્ટ્રીય અને વૈશ્વિક સંસ્થાઓનો સહકાર મેળવી ઝડપભેર પ્રગતિ થાય તેવો સરકારે નિર્ધાર કર્યો છે. યુનાઈટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામના સહયોગથી જિલ્લા અને તાલુકા કક્ષાએ માનવ વિકાસ સૂચકાંક અંગેનો અભ્યાસ થાય અને તેનું વિશ્લેષણ કરી યોગ્ય વ્યૂહરચના સાથે સૂચકાંકને વધુ ઊંચો લાવવા માટે આયોજન કરવામાં આવી રહેલ છે.

રાજ્યની

વાર્ષિક યોજના

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, ૨૦૦૬-૦૭નું વર્ષ દશમી યોજનાનું છેલ્લું વર્ષ છે અને ૨૦૦૭-૦૮નું વર્ષ એ અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજનાનું પ્રથમ વર્ષ છે. આ યોજનાને મૂલવવા હું ૧૯૬૦થી ગુજરાતની વિકાસ યાત્રાનો ચિતાર આ સન્માનનીય સભાગૃહ સમક્ષ રજૂ કરવા ઇચ્છું છું.

૧૯૬૦માં ગુજરાત રાજ્યની સ્થાપના થયા બાદ અત્યાર સુધીમાં રાજ્યમાં ૧૪ સન્માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રીઓ હેઠળની તથા રાષ્ટ્રપતિ શાસન હેઠળની વિવિધ રાજ્ય સરકારોએ રાજ્યનો કાર્યભાર સંભાળેલ છે.

૧૯૬૦થી ૨૦૦૧-૨૦૦૨ સુધીના ૪૧ વર્ષના ગાળામાં ત્રીજી પંચવર્ષીય યોજનાથી શરૂ કરીને નવમી પંચવર્ષીય યોજના સહિતની તમામ યોજનાઓનું કુલ કદ રૂ. ૫૫૨૫૬.૭૭ કરોડ હતું. તેની સામે કુલ ખર્ચ રૂ. ૫૪૨૦૫.૩૨ કરોડ થયેલ હતો. જેની સામે અમારી સરકારના વર્ષ ૨૦૦૨-૦૩ થી ૨૦૦૬-૦૭ સુધીના માત્ર પાંચ વર્ષના શાસનમાં દશમી પંચવર્ષીય યોજનાનું કદ રૂ. ૪૭૦૦૦ કરોડનું નિર્ધારિત કરાયેલ હતું. માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, મને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે આ પાંચ વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન, ગુજરાતે ભયંકર ભૂકંપ અને બીજી કુદરતી આફતોનો સામનો કરવો પડ્યો હોવા છતાં નિર્ધારિત કરાયેલ રૂ. ૪૭૦૦૦ કરોડના લક્ષ્યાંકને આ નાણાકીય વર્ષના અંત સુધીમાં રાજ્યની પ્રજાના સહકાર અને ટેકાથી સિદ્ધ કરી શકીશું.

સામાન્યતઃ યોજનાના વધારાના કદને પહોંચી વળવા કરવેરા, ડ્યુટી વગેરેના દરો વધારીને આવકના સ્ત્રોત ઊભા કરવાનું વલણ હોય છે. માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, મને વધુ હર્ષ એ બાબતથી થાય છે કે દશમી પંચવર્ષીય યોજનાના ગાળા દરમિયાન, અમારી સરકારે, અંદાજે રૂા.૧૧૮૬.૨૮ કરોડના કરવેરા, ડ્યુટી વગેરેમાં માતબર રકમની રાહત આપી હોવા છતાં, દશમી યોજનાના રૂા. ૪૭૦૦૦ કરોડના લક્ષ્યાંકને પાર કરીશું. ૪૧ વર્ષમાં વિવિધ સરકારોના કાર્યકાળ દરમિયાન યોજનાઓના કુલ ખર્ચ રૂા. ૫૪૨૦૫.૩૨ કરોડની સામે માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની સરકારમાં દશમી પંચવર્ષીય યોજનાના પાંચ વર્ષમાં ૪૭૦૦૦ કરોડ રૂપિયાનું લક્ષ્યાંક સિદ્ધ થશે. માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, ૪૧ વર્ષની સામે પાંચ વર્ષનો આ દસ્તાવેજ ઘણું બધું કહી જાય છે.

ગુજરાતની પ્રજાએ બતાવેલા આ અદમ્ય ઉત્સાહથી પ્રેરિત અને પ્રોત્સાહિત થઈને, અમારી સરકારે, આવતા પાંચ વર્ષના ગાળાની, ૨૦૦૭-૦૮ના વર્ષથી શરૂ થતી અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજના માટે મોટી હરણફાળ ભરવાનું નક્કી કર્યું છે. અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજનાનું કદ રૂા. ૧ લાખ કરોડ એટલે કે દશમી પંચવર્ષીય યોજનાના કદના બમણાથીએ વધુ રકમનો લક્ષ્યાંક રાખવાનો નિર્ણય કરેલ છે. બીજી રીતે જોઈએ તો અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજનાનું રૂા. એક લાખ કરોડનું કદ, ગુજરાત રાજ્યના જન્મથી આજ સુધીમાં વિવિધ યોજનાઓમાં ખર્ચાયેલ કુલ રકમના સરવાળા જેટલું આશરે થશે. ગુજરાત રાજ્યના ૨૦૧૦ના સુવર્ણ જયંતી સ્થાપના વર્ષ સહિત અને તે પછીના બે વર્ષોના ભાવિના ઘડતર માટેનો રાજ્યનો સામાજિક અને આર્થિકક્ષેત્રનો સુદૃઢ પાયો અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજના થકી રાજ્યના અર્થતંત્રને પૂરો પાડવાની અમારી સરકારની નેમ છે.

વિકાસની આ યાત્રાના અભિગમને અનુલક્ષીને અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજનાના પ્રથમ વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ માટેનું કદ રૂા. ૧૫૫૦૬ કરોડ નક્કી કરેલ છે, જે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ કરતાં રૂા. ૩૦૦૨.૫ કરોડ એટલે કે અંદાજે ૨૫ ટકાનો વધારો દર્શાવે છે. આ બાબત અમારી સરકારના વિકાસની તેજ ગતિના દર્શન કરાવે છે.

૨૦૦૭-૦૮ની વાર્ષિક યોજનાની ફાળવણી આ પ્રમાણે છે.

		(રૂ. કરોડમાં)
ક્રમ	સદર	ફાળવણી
૧	કૃષિ અને સંલગ્ન સેવાઓ	૮૩૫.૧૭
૨	ગ્રામીણ વિકાસ	૫૧૩.૧૬
૩	સિંચાઈ અને પૂર નિયંત્રણ	૪૭૫૪.૪૮
૪	ઊર્જા	૬૧૩.૨૮
૫	ઉદ્યોગ અને ખનિજ	૫૨૧.૧૫
૬	પરિવહન(વાહન વ્યવહાર)	૧૫૨૬.૨૭
૭	વિજ્ઞાન, પ્રૌદ્યોગિકી અને પર્યાવરણ	૧૩૨.૦૧
૮	સામાન્ય આર્થિક સેવાઓ	૩૩૪.૬૮
૯	સામાજિક સેવાઓ	૬૨૬૫.૦૫
૧૦	સામાન્ય સેવાઓ	૧૦.૭૩
	કુલ	૧૫૫૦૬

વંચિતોના વિકાસને વરેલી આ સરકારે વાર્ષિક યોજનામાં સામાજિક સેવાઓ જેવી કે આરોગ્ય, શિક્ષણ, પીવાનું પાણી, આવાસ, સમાજ કલ્યાણ, મહિલા બાળ વિકાસ વગેરે માટે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં રૂ. ૬૨૬૫.૦૫ કરોડ જેટલી માતબર રકમની ફાળવણી કરવામાં આવી છે, જે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ની યોજનાની જોગવાઈ રૂ. ૪૪૨૬.૨૪ કરોડની સામે ૪૧.૫૫ ટકાનો ધરખમ વધારો દર્શાવે છે જે રાજ્યના સામાન્ય પ્રજાજનની વિકાસ પ્રત્યેની અમારી કટિબદ્ધતા વ્યક્ત કરે છે.

કૃષિ, સિંચાઈ અને ગ્રામીણ વિકાસ હેઠળ કુલ સંકલિત ફાળવણી રૂ. ૬૧૦૩.૧૧ કરોડ સૂચવી છે. ગ્રામ વિકાસની યોજનાઓ માટે રૂ. ૩૬૮.૫૨ કરોડની ફાળવણી સૂચવી છે. રાજ્યના રસ્તાઓના વિકાસ અને વાહનવ્યવહારની સગવડ પૂરી પાડવા રૂ. ૧૫૨૬.૨૭ કરોડની ફાળવણી સૂચવી છે.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, અમારી સરકાર સામાન્ય માનવી અને તેમાંય વિશેષ કરીને ગરીબ માનવીના વિકાસ માટે પ્રતિબદ્ધ છે અને તેને કારણે આ અંદાજપત્રમાં આયોજનથી માંડીને દરેક ક્ષેત્રની જોગવાઈઓમાં વંચિતોના વિકાસ માટેની અગ્રતા ઊડીને આંખે વળગે તેવી છે.

ભારત ગામડાઓમાં વસેલું છે. ગ્રામરાજ્યથી રામરાજ્યનું ધ્યેય સિદ્ધ થાય તે માટે સુયોજિત વિકાસની અમારી નેમ છે અને તે હેતુથી રૂા. ૧૫૫૦૬ કરોડની વાર્ષિક યોજનાની રકમ પૈકી રૂા. ૧૧૦૦૦ કરોડ જેવી માતબર રકમ ગ્રામીણ વિકાસ અર્થે છે.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, આમ આદમીની વાત કરવી અને આમ આદમી માટે કામ કરવું તેમાં શું તફાવત છે તે આ સરકારે સુપેરે બતાવી દીધું છે.

રાજ્યનો
વિકાસ દર

આયોજન પંચે આપણા રાજ્ય પાસે સૌથી ઊંચા એવા ૧૦.૨ના વિકાસ દરની અપેક્ષા રાખી હતી. જે એક પડકાર હતો. માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, ભીષણ ભૂકંપના પડછાયા અને સતત આવતી કુદરતી આપત્તિઓના કપરા સંજોગોમાં પણ ભારે જહેમત અને આયોજનબદ્ધ વિકાસના પરિણામે દસમી પંચવર્ષીય યોજનાના ચાર વર્ષ દરમિયાન રાજ્યના ઘરગથ્થુ ઉત્પાદનનો સરેરાશ વાર્ષિક વૃદ્ધિ દર ૧૦.૬૨ ટકા હાંસલ કરેલ છે.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, આપણા માટે એ આનંદની વાત છે કે દેશના આયોજન પંચે આપણી આ સફળતાને ધ્યાને લઈ સમૃદ્ધ દેશોમાં પણ ન હોય તેવો, દેશના મોટા રાજ્યોમાં સૌથી ઊંચો એવો ૧૧.૨ ટકાનો વિકાસ દરનો લક્ષ્યાંક અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજના માટે સૂચવેલ છે. મને શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ છે કે આવતા પાંચ વર્ષમાં આપણે આ ૧૧.૨ ટકાના વિકાસ દરને અવશ્યપણે હાંસલ કરીશું.

વંચિતોનો
વિકાસ

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, દરિદ્રનારાયણની સેવા એ આપણી સંસ્કૃતિનો આધાર છે. મહાત્મા ગાંધીએ વિકાસને છેવાડાના માનવી સાથે જોડવાની વાત આપણને કહી છે. આ સરકાર વંચિતોના વિકાસને વરેલી છે. ગરીબી રેખા નીચે જીવતા માનવીને એકલ-દોકલ યોજનામાં આવરી લેવાને બદલે અનેકવિધ યોજનાઓમાં સાંકળી લઈને તેના વિકાસ માટે એક સર્વાંગિણ પ્રયાસ આદર્યો છે. કન્યા કેળવણીની આહલેક હોય કે સુરક્ષિત માતા માટેની માતૃવંદના યોજના હોય, સરસ્વતી સાધના યોજના કે ગણવેશ યોજના દ્વારા વિદ્યાર્થીની પ્રોત્સાહન હોય કે સખી સંઘો- સખી મંડળોનું આંદોલન હોય, શ્રમયોગી યોજના હોય કે આદિજાતિના કલ્યાણને માટે ગુજરાત પેટર્ન હોય, સીમાંત ખેડૂતોને વાડી યોજનાનો લાભ હોય કે હસ્તકલા કામગીરી કરનારા લોકોને મોટા બજાર ઉપલબ્ધ કરાવવાનું આયોજન હોય આવી તો અનેકવિધ યોજનાઓએ સમગ્ર દેશમાં ગુજરાતને મોખરે રાખેલ છે. ગ્રામીણ રોજગાર વધારવામાં ગુજરાત અગ્રિમ હરોળમાં ઊભું છે.

આદિજાતિ કલ્યાણ

વંચિતોના વિકાસને વરેલી આ સરકાર માટે આદિજાતિનો વિકાસ એ પ્રાથમિકતા છે. રાજ્યમાં અનુસૂચિત જનજાતિની વસ્તીના પ્રમાણને લક્ષમાં રાખીને તેમના સર્વાંગી વિકાસ માટેની માતબર સંકલિત જોગવાઈ વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં રૂ. ૨૩૩૫.૩૫ કરોડ સૂચવી છે. જે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ની સંકલિત જોગવાઈ રૂ. ૧૩૩૫.૬૦ કરોડની સામે ૭૫ ટકાનો જંગી વધારો સૂચવે છે. જેમાં ન્યુ ગુજરાત પેટર્ન હેઠળની ચાલુ વર્ષની જોગવાઈ રૂ. ૨૬૪ કરોડની સામે રૂ. ૪૧૦ કરોડ અને ચાલુ વર્ષની આયોજન સદર હેઠળની જોગવાઈ રૂ. ૧૭૦ કરોડની સામે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ માટે રૂ. ૨૧૦ કરોડની જોગવાઈ સમાવિષ્ટ થાય છે.

૧૯૭૪થી આજ સુધીમાં આદિજાતિના વિકાસની વાતો કરનાર અનેક સરકારો આવી ગઈ. ૧૯૮૫-૯૦ દરમિયાનની સરકારે આદિજાતિના વિકાસ માટે રૂ. ૫૪૭ કરોડનું આયોજન કર્યું હતું જ્યારે અમારી સરકારે દશમી પંચવર્ષીય યોજનાના પાંચ વર્ષમાં અંદાજે રૂ. ૬૦૦૦ કરોડનું આયોજન કરેલ છે અને મારે ગૌરવ સાથે કહેવું છે કે અગિયારમી પંચવર્ષીય યોજનામાં આદિજાતિઓના વિકાસ માટે રૂ. ૧૫૦૦૦ કરોડનું પેકેજ આપવા માંગીએ છીએ.

- ગરીબી રેખા હેઠળ જીવતા પરિવારોની ધોરણ-૮માં અભ્યાસ કરતી ૩૨૫૦૦ કન્યાઓને વિદ્યા સાધના યોજના હેઠળ સાઈકલ સહાય માટેની જોગવાઈ રૂ. ૬.૪૫ કરોડ.
- પ્રાથમિક શાળામાં અભ્યાસ કરતા ૧૦ લાખ છ હજાર વિદ્યાર્થીઓને બે જોડ ગણવેશ માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧૫.૧૦ કરોડ.
- એસ.એસ.સી. સુધીના અભ્યાસક્રમો માટે ૧૬ લાખ ૪૧ હજાર વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ માટેની જોગવાઈ રૂ. ૨૪.૬૫ કરોડ.
- સહાયક અનુદાન મેળવતા છાત્રાલયોમાં ૭૦૦ વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા વધારાશે.
- દાહોદ, પંચમહાલ, ડાંગ, સાબરકાંઠા, બનાસકાંઠા અને નર્મદા જિલ્લામાં ધોરણ એકથી બારની નવોદય પ્રકારની છ નિવાસી શાળાઓના આવર્તક ખર્ચ માટેની જોગવાઈ રૂ. ૬ કરોડ.

- ૪૬૦૦ કન્યાઓને કુંવરબાઈનું મામેરું અને મંગળસૂત્ર યોજના હેઠળ આવરી લેવાશે.
- આદિજાતિના ૨૦૦૦ પરિવારો માટે આવાસો બાંધવામાં આવશે.
- ૨૦ મુદ્દા કાર્યક્રમ હેઠળ ગરીબી રેખા હેઠળના ૮૦ હજાર લાભાર્થીઓને આવરી લેવામાં આવશે.
- માનવગરિમા યોજના હેઠળ ૮૧૬૬ લાભાર્થીઓને આવરી લેવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨.૭૫ કરોડ.
- આદિમ જૂથના ૨૦,૦૦૦ કુટુંબોને જનશ્રી વીમા યોજના અંતર્ગત પાંચ વર્ષ માટે વીમા કવચ પૂરું પડાશે.
- વાડી યોજના હેઠળ વધુ ૧૨,૦૦૦ હેક્ટર જેટલી જમીનને આવરી લેવાશે.
- સુગંધિત પાકની ખેતી, ટીસ્યુ કલ્ચર, મશરૂમ ઉત્પાદન અને દુધાળાં ઢોર વગેરે યોજનાઓ માટે પણ જરૂરી જોગવાઈ સૂચવી છે.

અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ

વંચિતોના વિકાસને વરેલી આ સરકારે અનુસૂચિત જાતિના કલ્યાણ માટે આયોજન સદરે સંકલિત જોગવાઈ રૂા. ૪૧૩ કરોડની સૂચવી છે. જે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ની અનુસૂચિત જાતિના કલ્યાણ અંગે આયોજન સદરે થયેલ સંકલિત જોગવાઈ રૂા. ૩૧૮ કરોડની સામે ૩૦ ટકા જેટલો વધારો સૂચવે છે.

- ચાર લાખ વિદ્યાર્થીઓને એસ.એસ.સી. પૂર્વેની શિષ્યવૃત્તિ અપાશે.
- અસ્વચ્છ વ્યવસાયમાં રોકાયેલ વાલીઓના ત્રણ લાખ વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ અપાશે.
- અતિપછાત જાતિના એક લાખ પચાસ હજાર વિદ્યાર્થીઓને ખાસ શિષ્યવૃત્તિ અપાશે.
- વિદેશમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે અપાતી લોનની રકમ રૂા. ૫ લાખથી વધારી રૂા. ૧૦ લાખ કરાયેલ છે જેનો લાભ ૪૦ વિદ્યાર્થીઓને મળશે.
- ૬૦ હજાર વિદ્યાર્થીઓને એસ.એસ.સી. પછીની શિષ્યવૃત્તિ અપાશે.
- બેન્કેબલ, માનવગરિમા અને રાષ્ટ્રીય અનુસૂચિત જાતિ ધિરાણ અને વિકાસ નિગમની યોજનાઓ હેઠળ ૨૦ હજાર લાભાર્થીઓને આવરી લેવાશે.
- ૭૦ વકીલો અને ૧૦ તબીબી વિદ્યાર્થીઓને પોતાનો વ્યવસાય શરૂ કરવા માટે લોન અને સહાય અપાશે.

- ૭૦ નાના ઉદ્યોગ સાહસિકોને દુકાન ખરીદવા રૂ. ૭૫ હજાર સુધીની લોન અને સહાય અપાશે.
- કુંવરબાઈનું મામેરું યોજના હેઠળ સાત હજાર કન્યાઓને તેમના લગ્નપ્રસંગે મામેરાં માટે રૂ. ૫૦૦૦ ની આર્થિક સહાય અપાશે.
- ગરીબી રેખા હેઠળ જીવતા પરિવારોની ધોરણ- ૮માં અભ્યાસ કરતી ૫૦૦૦ કન્યાઓને સરસ્વતી સાધના યોજના હેઠળ સાઈકલ માટે આર્થિક સહાય રૂ.૭૫ લાખ.
- કચ્છ, દાહોદ, આણંદ અને નર્મદા જિલ્લાના મુખ્ય મથકોએ ડો. બાબાસાહેબ આંબેડકર ભવન બાંધવામાં આવશે.
- સૂરત અને જૂનાગઢ ખાતે બાબુ જગજીવનરામ પ્રતિષ્ઠાન સંકુલ હેઠળ કન્યાઓ માટેની નિવાસી શાળાઓ બાંધવામાં આવશે.
- મોડાસા ખાતે કુમારો માટે સરકારી છાત્રાલય બાંધવામાં આવશે.
- સૂરત ખાતે કુમારો માટે સરકારી છાત્રાલય શરૂ કરાશે.
- એરહોસ્ટેસ, ટ્રાવેલ અને હોસ્પિટાલીટી મેનેજમેન્ટ કારકિર્દીની તાલીમ માટેનો ભારતીય પ્રવાસન નિગમ સંચાલિત નવો કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવશે. જેમાં તાલીમાર્થીને રૂ. ૧ લાખ ૨૫ હજારની સહાય આપવામાં આવશે. આ યોજનામાં ૧૦૦ તાલીમાર્થીઓને સમાવવામાં આવશે.

**વિકસતી જાતિ
કલ્યાણ
(બક્ષીપંચ)**

વંચિતોના વિકાસને વરેલી આ સરકારે વિકસતી જાતિના કલ્યાણ (બક્ષીપંચ) માટેની જોગવાઈ રૂ. ૨૪૫ કરોડ સૂચવી છે. જે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ની જોગવાઈ રૂ. ૨૦૪ કરોડની સામે ૨૦ ટકાનો વધારો સૂચવે છે.

- અંદાજે ૪૬ લાખ કરતાં વધુ વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ શૈક્ષણિક શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવશે.
- પાંચ નવાં સરકારી છાત્રાલયો અને ૨૦ નવાં સહાયક અનુદાન છાત્રાલયો શરૂ કરાશે.
- હયાત સહાયક અનુદાન મેળવતા છાત્રાલયોમાં ૧૫૦૦ નવાં છાત્રોનો વધારો કરવામાં આવશે.
- બેન્કેબલ અને માનવગરિમા યોજના હેઠળ ૮૦૦૦ લાભાર્થીઓને આવરી લેવામાં આવશે.

- કુંવરબાઈનું મામેરું યોજના હેઠળ ૬૦૦૦ કુમારિકાઓને તેમના લગ્ન પ્રસંગે મામેરું માટે રૂ. ૫૦૦૦ની આર્થિક સહાય આપવામાં આવશે.
- ગરીબી રેખા હેઠળ જીવતા પરિવારોની ધોરણ-૮માં અભ્યાસ કરતી ૨૩૦૦૦ કન્યાઓને સરસ્વતી સાધના યોજના હેઠળ સાઈકલ સહાય માટેની જોગવાઈ રૂ. ૩.૪૫ કરોડ.
- પાયલોટ થવા માટેની તાલીમ લેવા આપવામાં આવતી લોનની રકમ રૂ. ૪ લાખથી વધારી રૂ. ૮ લાખ કરાશે.
- એરહોસ્ટેસ, ટ્રાવેલ અને હોસ્પિટાલીટી મેનેજમેન્ટ તાલીમ માટે તાલીમાર્થી દીઠ રૂ. ૧. ૨૫ લાખની સહાય આપવામાં આવશે.
- સમાજ સુરક્ષા ➤ વંચિતોના વિકાસ માટે સમાજ સુરક્ષાની જવાબદારી સરકારે સ્વીકારી છે. વિકલાંગોના કલ્યાણ માટે રાજ્ય સરકાર કટિબદ્ધ છે અને તેઓના કલ્યાણની વિવિધ યોજનાઓ માટે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં રૂ. ૭૫ કરોડની જોગવાઈ સૂચવી છે.

જળશક્તિ

સરદાર સરોવર યોજના

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, મને જણાવતા આનંદ થાય છે કે અનેક અવરોધો અને વિટંબણાઓ વચ્ચે ગુજરાતની પાંચ કરોડની જનતાની પ્રબળ ઈચ્છાશક્તિને કારણે તથા આ સન્માનનીય ગૃહની એકમતીને કારણે સરદાર સરોવર યોજના પૂર્ણતા તરફ આગળ ધપી રહી છે. યોજનાના ત્રણ મુખ્ય પાસાં છે તે પૈકીનું એક મહત્વનું પાસું જળ વિદ્યુત મથક છે. આ સન્માનનીય સભાગૃહની વર્ષોજૂની આકાંક્ષાની પરિપૂર્તિરૂપે ૧૪૫૦ મેગાવોટનું વીજ મથક રાષ્ટ્રને લોકાર્પણ કરીને એક તબક્કો પૂર્ણ કર્યો છે. બંધની ઊંચાઈ ૧૨૧.૮૨ મીટર સુધી લઈ ગયા છીએ અને કેનાલોનું કામ પૂરજોશમાં ચાલી રહ્યું છે.

સૌરાષ્ટ્ર શાખા નહેર ઉપર સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ઢાંકી પાસે સ્થપાયેલ દુનિયાના સૌથી મોટા પંપીંગ સ્ટેશનના તમામ ૧૬ પંપો કાર્યાન્વિત થયેલ છે.

કમાન્ડ એરિયાના વિકાસ ઉપર વિશેષ ધ્યાન આપવામાં આવેલ છે જેના પરિણામે ચાલુ વર્ષના જૂન માસ સુધીમાં અંદાજે પાંચ લાખ હેક્ટર વિસ્તારમાં આ કામો પૂર્ણ થશે જેના પરિણામે પાંચેક લાખ ખેડૂતોને સિંચાઈનો લાભ મળતાં તેમનું જીવન ધોરણ ઊંચું આવશે.

સરદાર સરોવર યોજના વર્ષ ૨૦૧૦ દરમિયાન પૂર્ણ કરવાનો ગોલ્ડન ગોલ છે, જે અંતર્ગત ૧૮ લાખ હેક્ટર વિસ્તારને નર્મદાના જળથી સિંચિત કરી શકાશે. આ કાર્યને વધુ ગતિ આપવા માટે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં રૂ. ૩૦૧૩ કરોડની ધરખમ જોગવાઈ સૂચવી છે.

સિંચાઈ

ખેડૂતોના હિતોને ધ્યાને રાખીને રાજ્ય સરકારે જળ સંસાધનોના વિકાસ માટે વિશેષ લક્ષ આપ્યું છે અને ઉપલબ્ધ પાણીના યોગ્ય વપરાશ, ઊભી કરાયેલ સિંચાઈ ક્ષમતાનો મહત્તમ વપરાશ, આધુનિક સિંચાઈ પ્રણાલિકાઓનો ઉપયોગ અને જળસંચયના કામોને પ્રાધાન્ય આપી વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ના સુધારેલા અંદાજોમાં રૂ. ૬૭૫ કરોડની વધારાની જોગવાઈ સૂચવી છે. વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ માટે રૂ. ૧૫૫૮ કરોડની જોગવાઈ સૂચવી છે. જે ચાલુ વર્ષની રૂ. ૧૧૩૫ કરોડની જોગવાઈ સામે ૩૭ ટકાનો વધારો સૂચવે છે.

સુજલામ સુફલામ યોજના અંતર્ગત ઉત્તર ગુજરાત વિસ્તારને ફાળવાયેલ નર્મદાના એક મિલિયન એકર ફીટ પૂરના પાણીનો વપરાશ કરવા અંતર્ગત હાથ ધરાયેલ કુલ ૮ પાઈપલાઈનોની કામગીરી પૈકી બે પાઈપલાઈનોની કામગીરી પૂર્ણ થઈ ગયેલ છે અને બાકીની ૬ પાઈપલાઈનોની કામગીરી પૂર્ણતાના આરે છે.

સુજલામ સુફલામ સ્પ્રેડીંગ કેનાલના કામો પ્રગતિ હેઠળ છે. આ ઉપરાંત પાનમ હાઈલેવલ કેનાલ, કડાણા ડાબાકાંઠા હાઈલેવલ કેનાલ, સંતરોડ વિચરના કામો પ્રગતિમાં છે. આ યોજના અંતર્ગત કચ્છ જિલ્લાના ૨૯ બંધારાના કામો શરૂ કરી દીધેલ છે. સૌરાષ્ટ્રમાં સુરેન્દ્રનગર વિસ્તારમાં, નદીઓ ઉપરના મોટા ૧૦૭ ચેકડેમો પૈકી ૭૧ ચેકડેમો પૂર્ણ થયેલ છે. જ્યારે ૩૬ ચેકડેમોની કામગીરી સંતોષકારક રીતે પ્રગતિ હેઠળ છે અને તે પૈકીના કેટલાક કામોના લાભો મળવાના પણ શરૂ થઈ ગયેલ છે.

સુજલામ સુફલામ યોજના હેઠળના અમદાવાદ, બનાસકાંઠા, સાબરકાંઠા, ગાંધીનગર, મહેસાણા, પાટણ, કચ્છ, સુરેન્દ્રનગર, પંચમહાલ અને દાહોદ જિલ્લામાં કુલ ૮૯,૯૧૦ ખેત તલાવડીઓ બનાવવામાં આવી છે જેની સાથે સમગ્ર રાજ્યમાં કુલ ૧,૭૧,૪૦૦ ખેત તલાવડીઓ થયેલ છે.

સૌરાષ્ટ્રને એક મિલિયન એકર ફીટ અને કચ્છ વિસ્તારને પણ એક મિલિયન એકર ફીટ નર્મદાના પૂરના પાણી ફાળવવા માટેના જરૂરી હુકમો થઈ ગયેલ છે અને આ માટેના પ્રોજેક્ટ રિપોર્ટ તૈયાર કરવા માટે કન્સલ્ટન્સી નીમવા અંગેની કામગીરી હાથ ધરાયેલ છે.

ખેડૂતો રાજ્ય સરકારના સિંચાઈ વહીવટમાં સંપૂર્ણપણે સહભાગી થાય તે માટે સહભાગી સિંચાઈ વ્યવસ્થાપનના ભાગરૂપે એક લાખ હેક્ટરથી વધુ જમીનના સિંચાઈનો વહીવટ સહકારી મંડળીઓ અને પાણીનો ઉપયોગ કરતા સંગઠનોને સોંપાયેલ છે. આગામી વર્ષ દરમિયાન વધુ એક લાખ હેક્ટર સિંચાઈ વિસ્તારને આ વ્યવસ્થામાં આવરી લેવાશે.

રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઝુંબેશ સ્વરૂપે હાથ ધરેલ અભિયાનના ફળ સ્વરૂપે અત્યાર સુધી ડ્રીપ અને સ્પ્રીકલર જેવી માઈક્રો સિંચાઈનો અમલ ૪૦ હજાર હેક્ટર વિસ્તારમાં થયેલ છે અને આગામી વર્ષે વધુ એક લાખ હેક્ટર વિસ્તાર આવરી લેવાશે.

“વૈભવી વાવ” યોજના

રાજ્યની ઐતિહાસિક અને સાંસ્કૃતિક એવી સેંકડો પૌરાણિક વાવ કે જે જળસંસાધનના શ્રેષ્ઠ ઉપાય તરીકે સૈકાઓ સુધી આશીર્વાદરૂપ હતી તેને શક્ય હોય ત્યાં પુનઃ જીવિત કરી જળસંચય માટેના નવતર પ્રયોગનું અભિયાન “વૈભવી વાવ યોજના” તરીકે સરકારે હાથ ધર્યું છે. આ અભિયાનથી આપણા પૂર્વજોએ આપેલ વિરાસતની જાળવણી થશે અને જળસંચયના કામ તરીકે ઉપયોગમાં પણ લઈ શકાશે.

પીવાનું પાણી

રાજ્યની મહત્વાકાંક્ષી સુજલામ સુફલામ યોજનાના ઘણા બધા પ્રોજેક્ટમાં થયેલી પ્રગતિને પરિણામે પીવાના પાણીની અછત ધરાવતા વિસ્તારોને આ યોજનાના લાભ મળતા શરૂ થયા છે જેમાં બનાસકાંઠા જિલ્લાના ૪૫૦, મહેસાણા જિલ્લાના ૧૮૬, પાટણ જિલ્લાના ૨૨૬, ગાંધીનગર જિલ્લાના ૩૧, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ૯૪, અમદાવાદ જિલ્લાના ૩૪ અને પંચમહાલ જિલ્લાના ૧૭૯ ગામોને પીવાના પાણીનો લાભ મળતો થયો છે.

- સમગ્ર દેશમાં ગુજરાત રાજ્યે જળવ્યવસ્થાપન કાર્ય માટે આગવી પહેલ કરીને સર્વગ્રાહી જળ વ્યવસ્થા પદ્ધતિ ગોઠવેલ છે.
- સુજલામ સુફલામ યોજના તથા સરદાર સરોવર યોજનાઓ હેઠળ ગ્રામ્ય અને શહેરી પાણી પુરવઠાની વિવિધ યોજનાઓ માટેની ચાલુ વર્ષ માટેની રૂ. ૮૪૨ કરોડની જોગવાઈ સામે ૪૪.૮ ટકાનો જંગી વધારો કરી વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧૨૨૦ કરોડ.
- વાસ્મો સંસ્થા દ્વારા વિકેન્દ્રીકરણ અને લોકભાગીદારીના કામો અન્ય રાજ્યો માટે પ્રેરણાદાયક સિદ્ધ થયેલ છે. જનભાગીદારી દ્વારા ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં પીવાના પાણીના આયોજન માટેની જોગવાઈ રૂ. ૯૭ કરોડ.

- આદિજાતિ વિસ્તારમાં લોકોને પીવાના પાણીના આયોજન માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧૮૦.૩૦ કરોડ.
- નર્મદાનું પાણી કચ્છ અને જામનગર જેવા અંતરિયાળ જિલ્લાઓ સુધી પહોંચેલ છે.

કલ્પસર યોજના

રાજ્યની લાંબાગાળાની પાણી તથા વીજળીની જરૂરિયાતને પહોંચી વળવા મહત્વાકાંક્ષી કલ્પસર યોજનાની કામગીરી માટે ઝડપથી અને મક્કમપણે આગળ વધવાનો રાજ્ય સરકારનો નિર્ણય છે. જમીનનું સર્વેક્ષણ કાર્ય પૂર્ણ થયેલ છે. દરિયાઈ સર્વેક્ષણ કાર્ય પૂર્ણ થવામાં છે. તેમજ અન્ય આનુષંગિક વિવિધ અભ્યાસો માટે તજજ્ઞોની સેવાઓ લેવાઈ રહી છે.

કૃષિ અને સહકાર

કૃષિ, બાગાયત અને પશુપાલનના વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલ રાજ્યના તમામ ખેડૂતોને સહાયરૂપ થવા માટે આ અંદાજપત્રમાં રૂ. ૬૪૫ કરોડની જોગવાઈ સૂચવી છે. જે ચાલુ વર્ષની રૂ. ૪૩૨.૩૧ કરોડની જોગવાઈ સામે ૪૯ ટકા જેટલો જંગી વધારો સૂચવે છે.

રાજ્યના ગરીબ ખેડૂતોને ગામદીઠ કૃષિ, બાગાયત અને પશુપાલનના દરેક વિભાગના પાંચ પાંચ મળી પંદર કીટ આપવાનું આયોજન છે જેનો લાભ સાત લાખ કરતાં વધુ ખેડૂતોને મળશે. આદિજાતિ વિસ્તારના ખેડૂતો માટે ગામદીઠ વધારાના દસ કીટ આપવામાં આવશે. આ કાર્યક્રમ માટેની જોગવાઈ રૂ. ૪૮.૮૫ કરોડ.

કૃષિ મહોત્સવ-૨૦૦૭ દરમિયાન દરેક ગામને પોતાની જમીનની તાસીર જાણવા માટે સોઈલ હેલ્થ કાર્ડ આપવામાં આવશે.

કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા એગ્રી એક્ષ્પોર્ટ બીઝનેસ મેનેજમેન્ટ કોર્સ તથા એગ્રી ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી, સેન્ટર ફોર રૂરલ એન્જિનીયરીંગ એન્ડ એગ્રી ઈન્ડસ્ટ્રીઝ તથા એવીયન પ્રોડક્શન વગેરે જેવા નવા અભ્યાસક્રમ શરૂ કરવામાં આવશે.

વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં ખેત તલાવડી, સીમ તળાવ અને ગામ તળાવ ઊંડા કરવાની કામગીરી સાથે જળ સંગ્રાહક સ્ટ્રક્ચરો બાંધવા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧૪૪ કરોડ.

તળાવની ખોદાયેલી માટી ઉપર ભૂતકાળમાં રોયલ્ટી લેવામાં આવતી હતી. અમારી સરકારે ઐતિહાસિક નિર્ણય કરી રોયલ્ટી લેવાનું બંધ કરેલ છે જેના કારણે તળાવ ઊંડા કરવાની કામગીરીને વેગ મળશે.

ખેડૂતોના હિતોને ધ્યાને રાખી પિયત પાણીના બચાવ માટે લિફ્ટ ઈરીગેશન થઈ શકે તે હેતુથી ખુલ્લી પાઈપલાઈન અને પાક કાપણી પછી ખેત પેદાશોની ગુણવત્તા જળવાય તે હેતુ અર્થે સહાયથી તાડપત્રી આપવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨.૫૦ કરોડ.

- નાગરીક બેન્કોના એકસૂત્રી નિયંત્રણ માટે રિઝર્વ બેન્ક સાથે મેમોરેન્ડમ ઓફ અંડરસ્ટેડીંગના ભાગરૂપે સહકારી બેન્કોના થાપણદારો અને સભાસદોના હિતને ધ્યાને લઈ હજુ વધુ નાગરીક સહકારી બેન્કોને મર્જર અંગેની યોજનાઓનો લાભ આપવામાં આવશે.
- સરદાર સરોવર નર્મદા યોજના અંતર્ગત નર્મદા નહેરમાંથી કાંઠાના વિસ્તારોને સહકારી મંડળીઓ મારફતે પાણી પુરું પાડવા ૧૬૦૫ પિયત સહકારી મંડળીની નોંધણી કરાયેલ છે અને હજી બાકી રહેતા વિસ્તારોમાં સહકારી મંડળીઓની નોંધણીનું કાર્ય સમયસર પૂર્ણ કરવામાં આવશે.

સહકારી ધિરાણ માળખાને સુદૃઢ બનાવવા માટે પ્રોફેસર વૈદ્યનાથનના અધ્યક્ષસ્થાને નિમાયેલ ટાસ્ક ફોર્સે કરેલી ભલામણોનો રાજ્ય સરકારે સ્વીકાર કરેલ છે અને તે અન્વયે રાજ્ય સરકારે કેન્દ્ર સરકાર અને નાબાર્ડ સાથે સમજૂતી કરાર કરેલ છે. તા. ૩૧-૩-૨૦૦૪ની સ્થિતિએ ૭૭૦૦ પ્રાથમિક કૃષિવિષયક ધિરાણ મંડળીઓ તથા ૧૮ જિલ્લા મધ્યસ્થ સહકારી બેન્કો દ્વારા કરવામાં આવેલ ધિરાણ સામેની એકત્રિત ખોટ ભરપાઈ કરી આપવાનો સૈદ્ધાંતિક રીતે સ્વીકાર કરવામાં આવેલ છે. આ ખોટ અંદાજે રૂા. ૧૨૨૦ કરોડ જેટલી છે.

પશુપાલન

- રાજ્યના કુલ ઘરેલુ ઉત્પાદનમાં કૃષિ અને પશુપાલનનો ફાળો અંદાજે ૧૫.૧૪ ટકા છે જેમાં પશુપાલન અંદાજે ૫ ટકા જેટલો હિસ્સો ધરાવે છે.
- વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ માટે પશુધન પેટા-સદર હેઠળ જોગવાઈ રૂા. ૬૩ કરોડ.
- ડેરી વિકાસ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૩૦ કરોડ.
- ૫૬ નવી પશુ સારવાર સંસ્થાઓની સ્થાપના માટેની જોગવાઈ રૂા. ૪.૪૫ કરોડ.
- પશુધનની ઉત્પાદકતા અને માળખાકીય સુવિધાઓ વધારવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૫ કરોડ.

- કૃષિ મહોત્સવ દરમિયાન પશુઓની આરોગ્યલક્ષી સેવાઓ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧૦ કરોડ.
- રાજ્યની ખ્યાતનામ ઓલાદની ગીર અને કાંકરેજ જાતિની ગાયોના સંવર્ધન, ગોપાલન, ગૌરક્ષણની કલ્યાણકારી કામગીરી માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨.૯૧ કરોડ.

ગ્રામીણ વિકાસ

- વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ માટે ગ્રામીણ વિકાસની જોગવાઈ રૂા. ૩૬૯.૫૨ કરોડ.
- ટોટલ સેનીટેશન માટેની જોગવાઈ રૂા. ૬૧ કરોડ.
- સ્વર્ણ જયંતી ગ્રામ સ્વરોજગાર યોજના હેઠળ ૨૦,૦૦૦ વ્યક્તિઓને આવરી લેવાશે.
- સખી મંડળ અને સખી સંઘના નામથી નાબાર્ડ રાષ્ટ્રીયકૃત બેન્ક તથા ગ્રામ વિકાસ વિભાગના સંકલન દ્વારા જૂના ચાલીસ હજાર અને નવા એક લાખ સખી મંડળોને કાર્યાન્વિત કરી ખાસ રોજગાર કાર્યક્રમ બનાવાશે. આ યોજના માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧૬ કરોડ.
- રાજ્યમાં નિર્મળ ગુજરાતની ઝુંબેશના અનુસંધાને ગામડાઓમાં ઘન કચરાના નિકાલ માટે અંકિત કરાયેલ જોગવાઈ રૂા. ૨૦ કરોડ.
- ગ્રામ વિસ્તારના ગરીબી રેખા હેઠળના પરિવારોને આવાસ સુવિધા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૪૨.૭૧ કરોડ.

પંચાયત

ગ્રામ વિસ્તારની પ્રજાને વધુ સુખ-સુવિધાઓ મળી રહે તે માટે પંચાયત વિભાગ માટે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં રૂા. ૫૪૩ કરોડની જોગવાઈ સૂચવી છે. જે ચાલુ વર્ષની જોગવાઈ રૂા. ૪૦૮ કરોડમાં ૩૩ ટકાનો વધારો સૂચવે છે.

નિર્મળ ગુજરાતના અભિયાનમાં જે ગ્રામ પંચાયત દ્વારા જેટલો સફાઈ વેરો ઉઘરાવાશે તેટલી જ રકમ રાજ્ય સરકાર દ્વારા પ્રોત્સાહક ગ્રાન્ટ આપવામાં આવશે પરંતુ જે ગામ ૧૦૦ ટકા સફાઈ વેરો ઉઘરાવશે તેને ૧૧૦ ટકા ગ્રાન્ટ આપવાનો ઐતિહાસિક નિર્ણય કરવામાં આવ્યો છે. આ યોજના માટેની જોગવાઈ રૂા. ૫૦ કરોડ.

ગામના સરપંચશ્રી, તલાટી -કમ- મંત્રી, ગ્રામ સેવકો, ગ્રામ મિત્ર અને ગ્રામ કોમ્પ્યુટર સાહસિકનો સમાવેશ કરી ગ્રામ સચિવાલયની સ્થાપના કરવામાં આવશે.

➤ પ્રત્યેક જિલ્લામાં બે ગોબર બેન્ક કરવામાં આવશે.

ગ્રામ્ય વિસ્તારના નાગરિકોને ગ્રામ્ય વિકાસની વિવિધ યોજનાઓની માહિતી મળી રહે તેમજ શિક્ષિત અને ઉત્સાહી યુવાનો ગ્રામ સમાજની વિકાસ યાત્રામાં રચનાત્મક રીતે જોડાઈ શકે તે માટે પ્રત્યેક ગ્રામ પંચાયત ખાતે પાંચ ગ્રામ મિત્રની નિમણૂક કરવા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૭૫ કરોડ.

પંચાયતીરાજ સંસ્થાઓના કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન અને કોમન સર્વિસ સેન્ટરના અમલ અને દેખરેખ માટેની ઈ- ગ્રામ-વિશ્વ ગ્રામ સોસાયટી અંગેની જોગવાઈ રૂ. ૩૦ કરોડ.

આગામી વર્ષથી તીર્થ ગ્રામ યોજનામાં પાવન ગામ યોજનાનો સમાવેશ કરવામાં આવશે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં ગુન્હો નોંધાયેલ ન હોય તે ગામને પાવન ગામ તરીકે આવરી લેવાશે અને તેને રૂ. ૫૦ હજાર પ્રોત્સાહક ગ્રાન્ટ આપવામાં આવશે.

➤ પંચવટી યોજના માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧૦ કરોડ.

ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં વિવિધલક્ષી ગ્રામીણ આવાસન યોજનાની વસાહતોમાં માળખાગત સુવિધાઓ પૂરી પાડવા તથા જમીન સંપાદન અંગે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં સૂચવેલ જોગવાઈ રૂ. ૪૪.૯૨ કરોડ.

શિક્ષણ

છેલ્લા ચાર વર્ષથી સઘન ઝુંબેશ તરીકે કન્યા કેળવણી રથયાત્રા દ્વારા શાળા પ્રવેશોત્સવ કાર્યક્રમના પરિણામે ચાલુ વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭માં ૯૯.૦૨ ટકા જેટલો ઊંચો શાળા પ્રવેશ દર હાંસલ કરેલ છે.

➤ વર્ષ ૨૦૦૦-૦૧ માં ધોરણ ૧ થી ૫ સુધીમાં ૨૦.૫૦ ટકા ડ્રોપ આઉટ રેટ હતો જે ચાલુ વર્ષે ૩.૨૪ ટકા હાંસલ કરી શક્યા છીએ.

➤ વિદ્યા સહાયક યોજના હેઠળ છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં ૮૨,૧૪૮ વિદ્યા સહાયકોની ભરતી કરેલ છે અને હવે વધુ ૧૪૦૦૦ વિદ્યા સહાયકોની ભરતી કરવાની કામગીરી પ્રગતિમાં છે.

➤ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવા માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ દાખલ કરેલ છે.

- રાજ્યમાં મળેલ ગ્લોબલ ઈન્વેસ્ટર્સ સમીટ અન્વયે રાજ્યમાં થનાર મૂડીરોકાણો અન્વયે ઉદ્યોગોને અનુરૂપ માનવબળ આપી શકાય તે માટે ઈજનેરી કોલેજોમાં Long Distance Educationનો પ્રબંધ કરેલ છે.
- ૧૫ થી ૩૫ વર્ષની ઉંમરની વ્યક્તિઓ અંગ્રેજી ભાષામાં પ્રભુત્વ મેળવે અને તેમનો આત્મવિશ્વાસ વધે તે માટે ૧૦૦૦ કેન્દ્રો શરૂ કરી પાંચ લાખ વ્યક્તિઓને આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રમાણપત્ર એજન્સીઓ દ્વારા તાલીમ આપવામાં આવશે જેના કારણે રોજગારીની તકો પ્રાપ્ત થશે આ હેતુ અર્થે જોગવાઈ રૂ. ૭ કરોડ.
- છેલ્લા ત્રણ વર્ષથી સાક્ષરદીપ કાર્યક્રમ અમલમાં મૂકાયેલ છે જેમાં કુલ ૨૬,૭૪,૮૧૫ વ્યક્તિઓ સાક્ષર બનેલ છે જે પૈકી ૧૬,૨૧,૬૬૯ મહિલાઓ સાક્ષર બનેલ છે.
- પ્રાથમિક શાળાઓમાં દાખલ થયેલ યોગના કાર્યક્રમથી મળેલ સારા પરિણામો ધ્યાનમાં લઈ તે કાર્યક્રમને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓમાં અમલમાં મૂકવામાં આવશે.
- કચ્છ અને બનાસકાંઠાની સરહદી વિસ્તારની પ્રાથમિક શાળાઓમાં સ્કાઉટ ગાઈડની તાલીમ આપવામાં આવશે.

મહિલા અને બાળ વિકાસ

આપણી સંસ્કૃતિમાં નારીને શક્તિ સ્વરૂપ ગણીને તેની પૂજા-અર્ચના કરવાનો મહિમા છે. મહિલા કલ્યાણની વાતો માત્ર કાગળ પર જ ન રાખતા અમારી સરકારે આ દિશામાં મક્કમ પગલાં લઈને નારી શક્તિને વિકાસની પ્રક્રિયાના કેન્દ્રમાં મૂકી છે. આર્થિક, સામાજિક અને શૈક્ષણિકક્ષેત્રે મહિલાઓને વધુને વધુ સશક્ત બનાવવા ઉચિત ન્યાય આપી શકાય તે હેતુસર રાજ્ય સરકારે પ્રથમ જ વાર અલગ મહિલા બાળ કલ્યાણ વિભાગની રચના કરી છે. મહિલાઓનું આત્મસન્માન અને ગૌરવ જળવાય તેમજ તેમનું સામાજિક અને આર્થિક ઉત્થાન થાય, તેમના પ્રશ્નોના નિરાકરણ માટે યોગ્ય માર્ગદર્શન મળી રહે તે દિશામાં પણ રાજ્ય સરકારે વિશિષ્ટ કદમ ઉઠાવી મહિલા આયોગ, વિવિધલક્ષી મહિલા કલ્યાણ કેન્દ્રોની રચના, જેન્ડર રિસોર્સ સેન્ટરની સ્થાપના, ચિરંજીવ, માતૃવંદના જેવી યોજનાઓ અમલમાં મૂકી છે. મહિલાઓ માટે રોજગાર ક્યેરીઓ અને મહિલાઓ માટેની આઈ.ટી.આઈ. શરૂ કરવાના પહેલરૂપ કદમ ભર્યાં છે.

- રાજ્ય સરકાર દ્વારા પ્રેરણાદાયી નારી ગૌરવ નીતિની ઘોષણા કરાયેલ છે.

સંકલિત
બાળ વિકાસ
કાર્યક્રમ

- રાજ્યની એક લાખ જેટલી નિરાધાર વિધવા મહિલાને નાણાકીય સહાય કરવાના હેતુ અર્થેની જોગવાઈ રૂા. ૬૧.૫૮ કરોડ.
- ૧૮ થી ૪૦ વર્ષની વય જૂથની ૧૦,૦૦૦ નિરાધાર વિધવા મહિલાઓને તાલીમ આપી સ્વનિર્ભર બનાવવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૭.૨૦ કરોડ.
- ૧૪૫ તાલુકાઓમાં વિવિધલક્ષી મહિલા કલ્યાણ કેન્દ્રો દ્વારા મહિલાઓને કાનૂની, સામાજિક અને આર્થિક બાબતોમાં માર્ગદર્શન આપવા ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવા અર્થેની જોગવાઈ રૂા. ૩.૩૮ કરોડ.
- રાજ્યના છેવાડાના વિસ્તારમાં રહેતી મહિલાઓને તેમની કૌટુંબિક સમસ્યાના નિરાકરણમાં મદદરૂપ થવા નારી અદાલતોને વધુ સક્ષમ કરાશે.
- ૯ વર્ષથી નીચેના તમામ બાળકોને પૂરક પોષણ હેઠળ આવરી લેવા ચાલુ વર્ષની રૂા. ૬૭.૧૮ કરોડની જોગવાઈ વધારીને આગામી વર્ષ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧૨૦ કરોડ.
- ૨૬૯૫ વધારાની આંગણવાડીઓ શરૂ કરાશે.
- દરેક આંગણવાડીમાં ત્રણથી ૯ વર્ષના બાળકો તથા ધાત્રી અને સગર્ભા માતાઓને ફોર્ટીફાઈડ આટો પૂરો પાડવામાં આવશે.
- આંગણવાડીઓ મારફતે ત્રણ વર્ષથી નાની ઉંમરના દસ લાખ નાના ભૂલકાંઓને પોષણયુક્ત આહાર આપવા માટે "બાલભોગ"ની યોજના શરૂ કરવામાં આવશે.
- રાજ્ય સરકારની જનભાગીદારીના અભિગમ અંતર્ગત માઈક્રો ન્યુટ્રીઅન્ટ નામની આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા દ્વારા ત્રણ વર્ષથી ૯ વર્ષની વયની વયના આઠ લાખ બાળકોને પોષક તત્વો સભર ફોર્ટીફાઈડ ચોકલેટો આપવામાં આવશે.
- આંગણવાડી સમાજ વિકાસ માટે પાયાનું મહત્ત્વનું એકમ છે. બાળ માનસને મનોવૈજ્ઞાનિક રીતે વિકસિત કરવાનો સરકારનો અભિગમ છે તેના માટે માળખાકીય સવલતો ઊભી કરવી તથા નાના ભૂલકાંઓને વિકાસ માટેની પ્રોત્સાહક વ્યવસ્થા મળે તે માટે સાધનો ઉપલબ્ધ કરવા તેમજ આંગણવાડી માટેના મકાનો પણ બાંધવાની દિશામાં કાર્યવાહી હાથ ધરવાનો નિર્ધાર કર્યો છે.

આરોગ્ય અને
પરિવાર
કલ્યાણ

માતા મૃત્યુ દર અને બાળ મૃત્યુ દરનું પ્રમાણ વધારે હતું તેવા પાંચ જિલ્લાઓ કચ્છ, બનાસકાંઠા, સાબરકાંઠા, પંચમહાલ અને દાહોદમાં ચિરંજીવ યોજના શરૂ કરાયેલ હતી. સમગ્ર દેશમાં આવી યોજના શરૂ કરનાર ગુજરાત પ્રથમ રાજ્ય છે. આ યોજનાને એશિયન ઈનોવેટીવ એવોર્ડ પ્રાપ્ત થયેલ છે. યોજનાની યશસ્વી સફળતાને ધ્યાને લઈ સમગ્ર રાજ્યમાં અમલી બનાવેલ ચિરંજીવ યોજના માટેની જોગવાઈ રૂા.૨૭.૫૦ કરોડ.

રાજ્યમાં જાતિ પ્રમાણ દર સુધારવા માટે રાજ્ય સરકારે શરૂ કરેલ બેટી બચાવ અભિયાનને ખૂબ સારા પરિણામો મળેલ છે. આ અભિયાનને આગળ ધપાવવા તેમજ માતૃવંદના કાર્યક્રમ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨૮.૨૫ કરોડ.

આદિજાતિ વિસ્તારમાં રહેતા ગરીબી રેખા હેઠળના લોકોને મેલેરિયાના રોગથી બચાવવા ખાસ પ્રકારની બનાવેલ જતુંનાશક દવાયુક્ત બે લાખ આઠ હજાર મચ્છરદાનીઓ આપવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨૪.૪૭ કરોડ.

રાજ્ય સરકારે ગરીબી રેખા હેઠળ જીવતા કુટુંબોને દરેક પ્રકારની આરોગ્યલક્ષી સેવાઓ મળી રહે તે માટે પ્રાયોગિક ધોરણે એક જિલ્લામાં આરોગ્યલક્ષી વીમા યોજના દાખલ કરવાનું વિચાર્યું છે. સમગ્ર વિશ્વમાં પ્રશંસનીય બનેલ શાળા આરોગ્ય કાર્યક્રમ જેમાં એક કરોડ પચ્ચીસ લાખ વિદ્યાર્થીઓને આવરી લેવાયેલ છે તે કાર્યક્રમ વિસ્તારીને ધોરણ-૧૨ સુધીના તમામ વિદ્યાર્થીઓને આવરી લેવાશે. આ કાર્યક્રમ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૭.૧૦ કરોડ.

- રોગી કલ્યાણ સમિતિમાં જનભાગીદારીને જોડવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૭ કરોડ.
- રાજ્યની તબીબી સેવાઓ સુદૃઢ બનાવવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૫૦ કરોડ.
- રાજ્યમાં હોમિયોપથી પદ્ધતિના પ્રચાર અને પ્રસાર માટે ૩૦ નવી હોમિયોપથી ડિસ્પેન્સરીઓ શરૂ કરવાનું આયોજન છે.
- પોરબંદર, ધ્રાંગધ્રા અને રાજપીપળા ખાતે સરકારી આયુર્વેદિક હોસ્પિટલ શરૂ કરવાનું આયોજન છે.
- આદિજાતિ વિસ્તારોમાં બે આયુર્વેદિક ડિસ્પેન્સરી શરૂ કરવાનું આયોજન છે.

ઊર્જા

રાજ્યની વધતી જતી ઊર્જા માંગને અનુલક્ષીને આગામી વર્ષોમાં રાજ્યના તમામ વીજ વપરાશકારોને વીજળી પૂરી પાડી શકાય તે માટે કરાયેલ આયોજન અન્વયે ધુવારણ ખાતે ૧૧૨ મેગાવોટ, પાનન્દ્રો ખાતે ૭૫ મેગાવોટ, એન.ટી.પી.સી. પાસેથી ૪૦૩ મેગાવોટ વીજ પુરવઠો આગામી વર્ષે ઉપલબ્ધ થશે. ખાનગી કંપની દ્વારા શરૂ થનાર પ્રોજેક્ટ હેઠળ રાજ્યને ૭૫૦ મેગાવોટ વીજળી ઉપલબ્ધ થશે.

રાજ્ય હસ્તકની વીજ જનરેશન કંપની ગુજરાત સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રિસિટી કંપનીના આધુનિકીકરણ કાર્યક્રમ અંતર્ગત આગામી વર્ષમાં મુખ્ય કાર્યક્રમ હેઠળ ઉકાઈ પાવર સ્ટેશન એક અને બે દ્વારા વધારાના ૮૦ મેગાવોટ અને ગૌણ કાર્યક્રમ હેઠળ ગાંધીનગર પાવર સ્ટેશન ત્રણ અને ચારમાંથી ૫૦ મેગાવોટ વીજળી ઉપલબ્ધ થશે.

વીજ પુરવઠાના આગોતરા આયોજનના ભાગરૂપે રાજ્ય સરકારે પાવર ટેરીફના ટેન્ડર દ્વારા ૩૨૦૦ મેગાવોટ વીજ મેળવવાના કરારો કર્યા છે.

વાયબ્રન્ટ ગુજરાત ગ્લોબલ ઇન્વેસ્ટર્સ સમીટ ૨૦૦૭ દરમિયાન અગિયાર કંપનીઓ સાથે ૧૪૦૦૦ મેગાવોટ વીજ ઉત્પાદન માટે રૂ. ૫૫૦૦૦ કરોડના મૂડીરોકાણ માટેના એમ.ઓ.યુ. થયેલ છે.

જયોતિગ્રામ યોજના

રાજ્યની ક્રાંતિકારી જયોતિગ્રામ યોજનાએ દેશને દિશા પૂરી પાડી છે અને તાજેતરમાં મહામહિમ રાષ્ટ્રપતિશ્રીના વરદહસ્તે રાષ્ટ્રને સમર્પિત કરવામાં આવેલ છે. આ યોજનાના અમલીકરણથી રાજ્યનાં ગામડાંઓમાં આરોગ્ય સેવા, શિક્ષણમાં આધુનિકતા, ગ્રામ્ય અને કુટિર ઉદ્યોગોની સ્થાપના તથા સ્વરોજગારી ક્ષેત્રે ઘણી બધી તકો ઊભી થતાં ગામડાઓમાંથી શહેરો તરફની દોટનું પ્રમાણ મહદઅંશે ઘટ્યું છે.

પેટ્રોલિયમ

ગુજરાત સ્ટેટ પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન દ્વારા ગેસ અને ઓઈલના સંશોધન, ઉત્પાદન અને વિતરણમાં રાજ્ય કક્ષાએ સફળતા મેળવ્યા બાદ કૃષ્ણા-ગોદાવરી બેઝીન ખાતેના દીનદયાળ પ્રોજેક્ટ મારફત રાષ્ટ્રિય કક્ષાએ અને હવે વૈશ્વિક ક્ષેત્રે પણ ઇજિપ્ત, યમન અને ઓસ્ટ્રેલિયા વગેરે દેશોમાં ગેસ/ઓઈલ સંશોધન માટેના કુલ ૩૧ જેટલાં ક્ષેત્રો પ્રાજ્ઞ કરી ગેસ અને ઓઈલ માટેની ગ્લોબલ કંપની તરીકે પ્રસ્થાપિત થયેલ છે.

ઓઈલ અને ગેસક્ષેત્રે વિશ્વમાં જે રીતે વિકાસ થઈ રહ્યો છે તે અન્વયે આ ક્ષેત્રે તાંત્રિક માનવબળની અછત વરતાઈ રહી છે. ગુજરાત પેટ્રોલિયમક્ષેત્રે અગ્રેસર ભૂમિકા ભજવી રહ્યું છે તેથી રાજ્યમાં નોલેજ મિશનના ભાગરૂપે દેશભરમાં આ ક્ષેત્રે માનવબળ પૂરું પાડી શકાય તેવા અભિગમથી પંડિત દીનદયાળ પેટ્રોલિયમ યુનિવર્સિટીની સ્થાપનાનું આયોજન છે.

ગેસ ગ્રીડ

ગેસ આધારિત આર્થિક વિકાસને ધ્યાનમાં લઈ કે.જી. બેઝીનનો ગેસ રાજ્યમાં પાઈપલાઈન દ્વારા લાવી રાજ્યના વિસ્તારોમાં ગેસ પૂરો પાડવા માટે પાઈપલાઈન નેટવર્કની કામગીરી શરૂ કરવામાં આવી છે. અત્યાર સુધીમાં ૯૪૦ કિ.મી. પાઈપલાઈનનું કામ પૂર્ણ કરવામાં આવ્યું છે. રૂ.૨૨૦ કરોડના ખર્ચે ૮૬૦ કિ.મી.ની ઉચ્ચ દાબ ગેસ પરિવહનની પાઈપલાઈનના બાંધકામો માટેના આયોજન કરી રજા ધીએ. જે ભરૂચ- જામનગર, દરોદ-પીપાવાવ, વડોદરા-હાલોલ અને મોરબી-મુન્દ્રા પાઈપલાઈનને આવરી લેશે.

ઘરવપરાશના હેતુ માટે અગાઉ હઝીરામાં ગેસ પુરવઠો પૂરો પાડવા બાદ ચાલુ વર્ષમાં ગાંધીનગર શહેરમાં ગેસ પુરવઠો પૂરો પાડવાનું શરૂ કરાયેલ છે. આ ઉપરાંત, ૨૦૦૭થી શરૂ કરીને રાજ્યમાં વાપી, વલસાડ, સારીગામ, નવસારી, નડિયાદ, ચાંદખેડા, મોટેરા, રાજકોટ, મોરબી, અમદાવાદ, આણંદ, મહેસાણા, હિંમતનગર વગેરે શહેરોમાં ઘર વપરાશનો ગેસ પૂરો પાડવાનું આયોજન છે. ઉપરાંત, ભવિષ્યમાં જામનગર, કચ્છ અને ભાવનગરના વિસ્તારોમાં પણ ઉદ્યોગોને તેમજ ઘર વપરાશનો ગેસ પૂરો પાડવાનું આયોજન છે.

જી.એસ.પી.સી. ગેસ કંપની દ્વારા રાજ્યના ધોરીમાર્ગો ઉપર વાપી, વલસાડ, નવસારી, ભરૂચ, નડિયાદ, કલોલ, મહેસાણા, ચાંદખેડા, બામણબોર, મોરબી, રાજકોટ, અમરેલી, જામનગર, ભૂજ વગેરે સ્થળોએ ગેસ પાઈપલાઈન ઉપર વર્ષ ૨૦૦૮ સુધીમાં પ્રથમ તબક્કે ૨૦ સ્થળોએ સી.એન.જી. સ્ટેશનો સ્થાપવાનું આયોજન છે.

મૃતદેહોના અગ્નિસંસ્કારની આપણી પરંપરાગત વ્યવસ્થાને આધુનિક બનાવવાના હેતુથી અને પર્યાવરણલક્ષી બનાવવા જ્યાં જ્યાં ગેસ ગ્રીડ નેટવર્ક પસાર થતું હશે ત્યાં સ્મશાનગૃહોને ગેસ આધારિત સ્મશાનગૃહો તરીકે નિર્માણ કરવાનું આયોજન છે. આને કારણે પર્યાવરણનું રક્ષણ થશે અને વૃક્ષોનું જતન થશે.

ઉદ્યોગ

ભૂતકાળમાં વર્ષ ૨૦૦૩ અને ૨૦૦૫માં યોજવામાં આવેલી વાયબ્રન્ટ ઈન્વેસ્ટર્સ સમીટમાં કુલ રૂ. ૧,૭૨,૦૦૦ કરોડ જેટલા વધુ મૂડીરોકાણના સમજૂતી કરારો થયા તે પૈકી રૂ. ૧,૪૦,૦૦૦ કરોડ જેટલી રકમના પ્રોજેક્ટ અમલીકરણ હેઠળ છે.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, મને જણાવતા અત્યંત આનંદ થાય છે કે રાજ્ય સરકારે યોજેલ વાયબ્રન્ટ ગુજરાત ગ્લોબલ ઈન્વેસ્ટર્સ સમીટ ૨૦૦૭ને અભૂતપૂર્વ સફળતા મળી છે. ભારતભરના આગેવાન ઉદ્યોગગૃહો અને દુનિયાભરના ઉદ્યોગ પ્રતિનિધિઓએ ભાગ લીધો. આ પ્રસંગને પરિણામે રૂા. ૪,૫૦,૭૬૮ કરોડના રોકાણ ધરાવતા ૩૪૨ પ્રોજેક્ટની દરખાસ્તો પ્રાજ્ઞ થઈ. આ પ્રોજેક્ટોને પરિણામે આશરે ૧૦ લાખ વ્યક્તિઓને રોજગારી મળવાની સંભાવનાઓ છે.

આ ઉપરાંત આઈ.ટી. ક્ષેત્રે ગુજરાત પ્રગતિ કરી શકે તે હેતુથી અલગ રીતે યોજાયેલ વાયબ્રન્ટ ગુજરાત આઈ.ટી. સમીટમાં ૨૧ પ્રોજેક્ટ થકી કુલ રૂા. ૧૧૦૬૭ કરોડના રોકાણો અને આશરે ૩,૨૫,૦૦૦ વ્યક્તિઓને રોજગારીની તકો ઊભી થનાર છે.

તાજેતરમાં ભારતના મહામહિમ રાષ્ટ્રપતિશ્રીના માર્ગદર્શનમાં યોજાયેલ વાયબ્રન્ટ ગુજરાત અર્બન સમીટ ૨૦૦૭ સમગ્ર દેશમાં શહેરી વિકાસક્ષેત્રે સીમાચિહ્નરૂપ બની રહેશે. ગુજરાતનાં ૧૬૧ નગરો અને મહાનગરોના વિકાસ માટે આ અભૂતપૂર્વ સમીટમાં રૂા. ૨,૦૫,૦૦૦ કરોડના મૂડીરોકાણોની દરખાસ્તો દ્વારા આશરે ૮ લાખ વ્યક્તિઓને રોજગારીની તકો ઉપલબ્ધ થશે.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, વાયબ્રન્ટ ગુજરાતનાં જુદાં જુદાં આયોજન દ્વારા એક જ વર્ષના ટૂંકાગાળામાં આશરે કુલ રૂા. ૬,૬૬,૦૦૦ કરોડની જંગી રકમના કુલ મૂડીરોકાણની દરખાસ્તો આવી છે અને આશરે કુલ ૨૧ લાખ વ્યક્તિઓને રોજગારી માટેની તકો ઊભી થાય તેવું વિકાસ માટેનું સર્વશ્રેષ્ઠ વાતાવરણ ઊભું થયું છે.

રાજ્યની નિકાસ વધારવા માટે અને નવું રોકાણ આકર્ષવા માટે સ્પેશિયલ ઈકોનોમિક ઝોનના વિકાસને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવેલ છે. ટેક્સટાઈલ્સ અને એપેરલ, દવા ઉદ્યોગ, આઈ.ટી., એન્જિનીયરીંગ, પેટ્રોલિયમ અને પેટ્રોકેમિકલ્સ, કેમિકલ્સ, સિરામીક, ગ્લાસ, જવેલરી જેવા ઉદ્યોગો સહિત ૩૩ SEZ માટે મંજૂરી મળેલ છે તે પૈકીના ૩ SEZ શરૂ થયેલ છે અને બીજા વિકાસના તબક્કામાં છે.

➤ ગુજરાતમાં પ્રસ્થાપિત લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોની માળખાકીય સુધારણા અંગે વિવિધ યોજનાઓ માટેની જોગવાઈ રૂા.૮૦.૪૦ કરોડ.

કુટિર અને ગ્રામોદ્યોગ

- એક લાખ વીસ હજાર જેટલી રોજગારી ઊભી કરવા કુટિર અને ગ્રામોદ્યોગ ક્ષેત્રે જોગવાઈ રૂા. ૮૫ કરોડ.

હસ્તકલા/માટીકામના કારીગરો પોતાની કલા એકબીજા સાથે વહેંચી શકે અને ગ્રામ્ય કારીગરોને એક જ સ્થળે તાલીમ, ઉત્પાદન અને વેચાણની કાયમી જગ્યા મળી રહે તે માટે પબ્લિક પ્રાઈવેટ પાર્ટનરશીપ મુજબ હેન્ડીક્રાફ્ટ પાર્ક-કલે પાર્ક માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧. ૫૦ કરોડ.

ઉત્તર ગુજરાતના ખેડૂતો દિવેલાનાં પાનનો ઉપયોગ કરી એરીકલ્ચર કોશેટાનો ઉછેર કરી પૂરક રોજગારી મેળવી શકે તે માટે સેન્ટ્રલ સિલ્ક બોર્ડના સહયોગથી એરીકલ્ચરનો પ્રાઈવેટ પ્રોજેક્ટ સ્થાપવાનું આયોજન કરેલ છે.

મીઠા ઉદ્યોગ

મીઠા ઉદ્યોગમાં રોકાયેલ એક લાખ ઉપરાંતના અગરિયાઓની કલ્યાણકારી યોજનાઓ અને મીઠા ઉદ્યોગના વિકાસ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૩૫.૮૭ કરોડ.

પ્રવાસન

૨૦૦૬ના વર્ષને પ્રવાસન વર્ષ તરીકે જાહેર કરાયેલ હતું. રાજ્ય સરકારની પહેલને વિશ્વભરમાંથી સારો પ્રતિભાવ મળ્યો છે. મને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે સતત બીજા વર્ષે પણ એટલે કે ૨૦૦૭-૦૮માં રૂા. ૧૦૦ કરોડની જોગવાઈ સૂચવી છે. રાજ્યના વિવિધ વિભાગો દ્વારા પ્રવાસન સ્થળોએ માળખાકીય સુવિધા ઉપલબ્ધ થાય તે માટે કાર્યવાહી હાથ ધરી છે.

- પ્રવાસન વર્ષ દરમિયાન જિલ્લાનાં પ્રવાસન સ્થળોના વિકાસ માટે કલેક્ટરોને રૂા. ૫૦ કરોડ ફાળવવામાં આવ્યા.
- ઈકો ટુરીઝમ હેઠળ જેસોર, મહાલ, નળસરોવર, રતનમહાલ જેવા રમણીય સ્થળોના વિકાસની કામગીરી પ્રગતિમાં છે.
- રાજ્ય સરકારે ૪૧ જેટલા પ્રવાસધામોમાં હોટલરૂમ્સના બાંધકામ અન્વયે વિવિધ કરમાં રાહતો જાહેર કરી હતી.
- સરકારે મેડિકલ ટુરીઝમની પોલિસી જાહેર કરી છે.
- પ્રવાસધામોમાં પાણી તેમજ ડ્રેનેજની વ્યવસ્થા માટેના આયોજન અંગે પાણી પુરવઠા વિભાગ તરફથી રૂા. ૧૨.૪૩ કરોડની રકમની ફાળવણી કરેલ છે અને તે અંગેનાં કામો ચાલુ છે.
- માર્ગ- મકાન વિભાગ દ્વારા ૬૩ જેટલા પ્રવાસીપથ માટે રૂા. ૭૮ કરોડ ફાળવ્યા છે.
- આ ઉપરાંત નર્મદા વિભાગે કેવડિયા કોલોની ખાતે પ્રવાસન વિકાસ માટે રૂા. ૨૦ કરોડનો ખર્ચ કરેલ છે.

- દ્વારકા ખાતે રોડ ડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ રૂા. ૨.૩૦ કરોડના અર્થે ખાનગી ભાગીદારીથી પૂર્ણ કરેલ છે.
- નારાયણ સરોવર ટુરીસ્ટ કોમ્પ્લેક્ષ રૂા. ૧ કરોડના અર્થે પૂર્ણ કરેલ છે.
- વડનગર ટુરીસ્ટ કોમ્પ્લેક્ષ રૂા. ૧.૪૦ કરોડના અર્થે પૂર્ણ કરેલ છે.
- ટ્રાયબલ હાટ સાપુતારાના પ્રોજેક્ટ રૂા. ૧.૬૦ કરોડના અર્થથી માર્ચ-૨૦૦૭ સુધીમાં પૂર્ણ થશે.
- ઉદવાડા ઈન્ટરપ્રિટેશન સેન્ટર રૂા. ૧.૨૦ કરોડના અર્થે પૂર્ણ કરેલ છે.
- બાલાશીનોર ખાતે ફોસીલ પાર્ક પ્રોજેક્ટ અંગે રૂા. ૩.૪૫ કરોડનાં અર્થે કામગીરી ચાલુ છે.
- મોઢેરા ટુરીઝમ પ્રોજેક્ટ રૂા. ૧.૧૮ કરોડ, અડાલજ ટુરીઝમ પ્રોજેક્ટ રૂા. ૪.૮૦ કરોડ અને માંડવી ટુરીઝમ પ્રોજેક્ટ રૂા. ૪.૨૮ કરોડના કામો ચાલુ છે.
- સાપુતારા વિકાસ પ્રોજેક્ટ રૂા. ૩.૭૮ કરોડ, ઢાંડી ટુરીઝમ પ્રોજેક્ટ માટે રૂા. ૩.૮૦ કરોડના અર્થે તેમજ જૂનાગઢ, વેરાવળ, દ્વારકા, પોરબંદર સરકીટ ટુરીઝમ પ્રોજેક્ટનાં કામો ચાલુ છે.

અમદાવાદ મેનેજમેન્ટ એસોસીએશન ખાતે ટુરીઝમ તથા ટ્રાવેલ્સ તાલીમ કેન્દ્રની સ્થાપના કરાયેલ છે જ્યાં એક વર્ષનો ટુરીઝમ તથા હોસ્પિટાલિટી ડિપ્લોમા કોર્સ શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

રાજ્યના પ્રવાસન વર્ષની સફળતાને કારણે દુનિયાભરમાંથી સહેલાણીઓ ગુજરાતમાં આવ્યા છે. ઉત્સવોમાં અને ઈન્વેસ્ટર્સ સમીટમાં પણ તેની અસર વર્તાતી હતી. ગુજરાતને વિશ્વમાં એક પ્રવાસન સ્થળ તરીકે જાણીતા કરવાના પ્રયાસો ચાલુ રહેશે.

માર્ગો

રાજ્ય સરકારે માર્ગોના આંતરમાળખાને ઉચ્ચસ્તરીય કરવા અગ્રતા આપી જોગવાઈમાં વધારો કરેલ છે. રાષ્ટ્રીય ધોરી માર્ગો, રાજ્ય ધોરી માર્ગો તથા ગ્રામ્ય રસ્તા સહિતના માળખાને સર્વગ્રાહી રીતે ઉચ્ચસ્તરીય બનાવવા તબક્કાવાર કાર્યવાહી હાથ ધરી છે. સન્માનનીય સભાગૃહને જણાવતાં આનંદ અનુભવું છું કે પ્રગતિપથ, વિકાસપથ અને કિસાનપથ જેવી ત્રણ મુખ્ય યોજનાઓ સાથે રસ્તાઓના કામમાં સંતોષકારક પ્રગતિ થયેલ છે અને આ યોજનાઓ માટે આગામી વર્ષમાં જરૂરી જોગવાઈઓ સૂચવાયેલ છે.

- પ્રગતિપથ યોજના હેઠળ બાકી લંબાઈના રસ્તાના કામો હાથ ધરવા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧૦૦ કરોડ.
- વિકાસપથ યોજના હેઠળ શહેરી વિસ્તારમાંથી પસાર થતા બાકી રહેતા ૧૭૩ કિ.મી.ની લંબાઈના રસ્તાના કામ હાથ ધરવા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૭૬ કરોડ.
- કિસાનપથ યોજનામાં ૨૪૦૪ કિ.મી.ની લંબાઈના રસ્તાની સુધારણા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧૦૦ કરોડ.
- પ્રવાસીપથ યોજના હેઠળ પ્રવાસન સ્થળોને જોડતા માર્ગોની અંદાજિત ૩૦૦ કિ.મી.ની લંબાઈના અનુભાગોની સુધારણા હાથ ધરવા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૪૦ કરોડ.
- ગ્રામ્ય વિસ્તારના રસ્તાઓની સુધારણા માટે નાબાઈ સહાયિત યોજના હેઠળની જોગવાઈ રૂ. ૮૦ કરોડ.
- અતિભારે વરસાદને કારણે વિખૂટા પડતા ગ્રામ્ય રસ્તાઓને ઉચ્ચસ્તરીય અને બારમાસી બનાવવા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૩૫ કરોડ.

શહેરી વિકાસ

મેં અગાઉ ઉલ્લેખ કર્યો તેમ વાયબ્રન્ટ ગુજરાત અર્બન સમીટ-૨૦૦૭ના કારણે શહેરી વિસ્તારોમાં જનસુખાકારી અને જનસુવિધા વધુ સગવડભરી બનશે.

સમગ્ર દેશની સરખામણીએ ગુજરાતની શહેરીકરણની પ્રક્રિયા ઝડપી બનેલ છે જે ધ્યાને લઈને ધબકતા શહેરોના નિર્માણમાં જનભાગીદારી દ્વારા વિવિધ વિકાસ કાર્યક્રમો હાથ ધરીને શહેરી જીવન અને વ્યવસ્થા સુધારણા કાર્યક્રમ હાથ ધરાયેલ છે.

સ્વચ્છ, સુંદર, રળિયામણાં અને નિર્મળ નગરનાં સ્વપ્નો સાકાર કરવાં માટે પીવાના પાણીની અમૃતધારા યોજના, હરિયાળા નગરો માટે નગર નંદનવન યોજના અને દેશમાં શ્રેષ્ઠતમ ઘન કચરાના નિકાલની વ્યવસ્થા ઊભી કરાયેલ છે. નિર્મળ ગુજરાત-નિર્મળ નગર માટેની જોગવાઈ રૂ. ૯૮ કરોડ.

શહેરી વિકાસ વર્ષ ૨૦૦૫ દ્વારા વિકાસના નવા માપદંડો અપનાવીને સમગ્ર દેશને દિશા આપેલ છે અને તેથી જ ગુજરાતે હાથ ધરેલ કાર્યક્રમો સમગ્ર રાષ્ટ્ર માટે નેશનલ અર્બન રીન્યુઅલ મિશનની દિશા દૃષ્ટિ બનેલ છે. ગુજરાત અર્બન ડેવલપમેન્ટ મિશન દ્વારા શહેરોની માળખાકીય સુવિધા વધારવા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૬૫૦ કરોડ.

શહેરી ગરીબોની યોજનાઓના અમલીકરણમાં ગુજરાત દેશમાં અગ્રેસર રહેલું છે. આગામી વર્ષમાં શહેરી ગરીબો માટે એક લાખ આવાસ અને એક લાખ શહેરી યુવક, યુવતીને રોજગારી પૂરી પાડવા "ઉમ્મીદ" યોજના હાથ ધરેલ છે.

ગુજરાતે સાચા અર્થમાં શહેરી ગરીબો માટેની યોજનાઓને સાકાર કરવા રાજ્યે આપેલ ભંડોળ અને સ્થાનિક સ્વરાજની સંસ્થાઓના કુલ ભંડોળમાંથી ૨૦ ટકા ભંડોળ શહેરી ગરીબો માટે વાપરવા અનામત રાખવા ઐતિહાસિક નિર્ધાર કરેલ છે. શહેરી ગરીબોની સમસ્યાના નિરાકરણ માટે માળખાકીય સુવિધાઓ અને શહેરી ગરીબોને રોજગારીની વિપુલ તકો પૂરી પાડવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧૧૬.૫ કરોડ.

વન

- વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં વનીકરણ ક્ષેત્રે રૂા. ૨૧૩ કરોડની જોગવાઈ સૂચવી છે. જે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ની રૂા. ૧૬૧ કરોડની જોગવાઈ સામે ૩૨ ટકાનો વધારો સૂચવે છે.
- આદિજાતિ ખાતેદારોને કબજા હક્ક આપેલ જમીન ઉપરના વૃક્ષોનો નિકાલ વન ખાતા દ્વારા જાહેર હરાજીથી કરવામાં આવે છે અને તે ઊપજમાંથી ખર્ચ બાદ કરી ૧૦૦ ટકા રકમ ખાતેદારને આપવામાં આવે છે. તે ઝડપથી ચૂકવી શકાય તે હેતુથી રાજ્ય સરકારે રીવોલ્વિંગ ફંડની રચના કરેલ છે.
- વાનિકી ક્ષેત્રે ૧૪૭.૫૪ લાખ માનવ દિન ઉત્પાદિત કરી આદિજાતિ અને પછાત વિસ્તારમાં રોજગારીની તકો ઊભી કરવાનું આયોજન છે.
- ઈકો ટુરીઝમ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૮ કરોડ.
- કચ્છ, પાટણ અને બનાસકાંઠા જિલ્લામાં સરહદ વિસ્તાર વિકાસ કાર્યક્રમ હેઠળ વનીકરણ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧.૯૦ કરોડ.
- એશિયાભરમાં સૌથી વિશાળ ઘાસિયા વિસ્તાર એવા કચ્છના બગીચા વિસ્તારમાં ઘાસની ગુણવત્તા તથા ઉત્પાદકતા વધારવા બગીચા વિસ્તાર વિકાસ કાર્યક્રમ અમલમાં મુકાયેલ છે.

પર્યાવરણ

રાજ્યનાં સાત મોટાં શહેરો અને ઔદ્યોગિક વિસ્તારોમાં એર એક્શન પ્લાનનો અમલ કરવામાં આવી રહ્યો છે. નાના, મધ્યમ અને મોટા ઉદ્યોગો માટે ક્લીનર પ્રોડક્શનની પ્રક્રિયા માટે રાજ્ય સરકારે એવોર્ડ દાખલ કર્યા છે.

રાજ્ય સરકારે ઘન કચરાના નિકાલ પદ્ધતિ અંગેની પ્રાયોજનાને કાર્યાન્વિત કરવા અને તેને લાંબાગાળા સુધી નિભાવી રાખવા માટેના વિવિધ વિકલ્પો ચકાસી તે પૈકી "કાર્બન ક્રેડિટ"ને ધ્યાને લેવામાં આવેલ છે. ગુજરાત અર્બન ડેવલપમેન્ટ કંપનીએ કાર્બન ક્રેડિટના વેચાણ માટે વિશ્વ બેન્કને કન્સલ્ટન્ટ્સીથી નીમેલ છે. અંદાજ પ્રમાણે આ પ્રાયોજનાથી કાર્બન ક્રેડિટ પેટે ૧૬ લાખ ૫૦ હજાર યુ.એસ. ડોલર એટલે કે રૂા. ૭,૪૨,૫૦,૦૦૦ પ્રતિ વર્ષ આ યોજનાના અમલીકરણ દરમિયાન પ્રાક્ત થશે. ક્યોટો પ્રોટોકોલ કરાર અંતર્ગત સર્ટીફાઇડ એમીશન રીડક્શન એટલે કે કાર્બન ક્રેડિટનો આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં વ્યાપાર કરી શકાય છે. રાજ્ય સરકાર દ્વારા આવી પ્રાયોજના હાથ ધરવા સમગ્ર દેશમાં ગુજરાત પ્રથમ રાજ્ય છે.

રાજ્યમાં હવા પ્રદૂષણના નિયંત્રણ માટેની કાર્ય યોજના ઘડવામાં આવેલ છે જેમાં મુખ્યત્વે સી.એન.જી. આધારિત વાહનવ્યવહારની વ્યવસ્થા માટે હાલમાં ૭૧ સી.એન.જી. સ્ટેશનો કાર્યરત છે. અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ ટ્રાન્સપોર્ટ સર્વિસ દ્વારા ૪૨૬ અને ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહનવ્યવહાર નિગમ દ્વારા ૨૦૦ સી.એન.જી. બસો દોડાવવામાં આવે છે. રાજ્યમાં ૫૦ હજાર રીક્ષાઓ સી.એન.જી. આધારિત છે. અમદાવાદમાં આશરે ૨૦૦ જેટલા ઔદ્યોગિક એકમો દ્વારા નેચરલ ગેસનો બળતણ માટે ઉપયોગ શરૂ કરવામાં આવેલ છે. વડોદરામાં નંદેસરી ખાતે ૬૦, ભરૂચ જિલ્લામાં ૩૬૬ ઔદ્યોગિક એકમો અને મોરબી, વાંકાનેર વિસ્તારમાં ૪૦ જેટલા સિરામીક ઉદ્યોગોએ નેચરલ ગેસનો વપરાશ શરૂ કર્યો છે.

રાષ્ટ્રીય વ્યાપક હવા ગુણવત્તા મોજણી કાર્યક્રમ હેઠળ અમદાવાદ શહેરમાં શ્વાસમાં જતા રજકણોની માત્રા વર્ષ ૨૦૦૦-૦૧માં ૧૯૭ માઈક્રો ગ્રામ પ્રતિ ઘનમીટર નોંધાયેલ જેમાં ૫૦ ટકા ઘટાડો થઈ વર્ષ ૨૦૦૬માં ૯૮ માઈક્રોગ્રામ પ્રતિ ઘનમીટરે થયેલ છે.

મત્સ્યોદ્યોગ

- મત્સ્યોદ્યોગ સદરે વિવિધ યોજનાઓ, કાર્યક્રમોને સુદૃઢ બનાવવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨૫ કરોડ.
- દક્ષિણ ગુજરાતમાં ધોલાઈ મત્સ્ય બંદર વિકસાવવાની કામગીરી પૂર્ણ થવાને આરે છે.
- ઓખા મત્સ્ય બંદર વિકસાવવાની કામગીરી હાથ ધરાયેલ છે.

- દરિયાઈ તોફાન જેવાં કે, વાવાઝોડા કે કુદરતી આપત્તિ સમયે માછીમારોની ઓળખ સહેલાઈથી થઈ શકે તે માટે સ્માર્ટ કાર્ડની યોજના અમલમાં મૂકવાનું નિયત કરેલ છે.
- રમત-ગમત યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિ
 - કિશોરીઓ માટેનો યુવા મહોત્સવ શરૂ કરવાનું આયોજન છે.
 - કલા અને સાંસ્કૃતિક ક્ષેત્રે નાના બાળકોમાં રહેલી પ્રતિભાને બહાર લાવવા રાજ્યમાં બાળ મહોત્સવ શરૂ કરવામાં આવશે.
 - વડોદરા ખાતે બહુહેતુક સાંસ્કૃતિક સંકુલ ઊભું કરવાનું આયોજન છે.
 - અમદાવાદ સ્થિત રવિશંકર કલાભવનનું નવીનીકરણ કરાશે.
 - રાજ્યનાં ઐતિહાસિક શહેરોમાં સંગ્રહાલયો શરૂ કરવાની યોજના હાથ ધરાયેલ છે.
- સાયન્સ અને ટેકનોલોજી
 - મેં અગાઉ જણાવ્યું તેમ વાયબ્રન્ટ ગુજરાત આઈ.ટી. સમીટે આઈ.ટી. ક્ષેત્રમાં ગુજરાતને પ્રગતિની મુખ્યધારામાં લાવીને મૂકી દીધું છે જેનો લાભ આવનારા દિવસોમાં ગુજરાતને મળશે.
 - કુદરતી આપત્તિ અને જરૂરિયાતના સમયે ઉપયોગી થઈ શકે અને ડેટા પુનઃ મેળવી શકાય તે માટે ડિઝાસ્ટર રીકવરી સાઈટનું સર્જન કરવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨ કરોડ.
 - નાગરિક સુવિધા કેન્દ્રિત કોલ સેન્ટરની સ્થાપના કરવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧ કરોડ.
 - સૂરત, રાજકોટ, ભાવનગર અને વડોદરા ખાતે સોફ્ટવેર ટેકનોલોજી પાર્ક સ્થાપવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૪ કરોડ.
 - રાજ્યમાં જિલ્લાઓને એકબીજા સાથે જી-સ્વાનથી સાંકળી લેવા MESH ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવા ડેટા અંગેની જરૂરિયાત પૂર્ણ કરવા મીની ડેટા સેન્ટર્સ ઊભાં કરવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૫ કરોડ.
 - ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સીસ્મોલોજીકલ ભવનના બાંધકામ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧ કરોડ.

ગૃહ

- પોલીસ દળને આધુનિક કરવા માટે તેમજ તેને અદ્યતન અને પરિણામલક્ષી શસ્ત્ર સરંજામ પૂરો પાડવા માટે પોલીસ દળ આધુનિકીકરણ યોજનાની જોગવાઈ રૂા. ૧૩૪.૯૯ કરોડ.
- પોલીસ તાલીમ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨.૧૫ કરોડ.
- ડેઝર્ટ એરિયા પોલીસીંગ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨ કરોડ.
- મેગા સિટી માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧૦ કરોડ.
- ફોરેન્સીક સાયન્સ લેબોરેટરીના આધુનિકીકરણ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧૨.૬૦ કરોડ.
- પોલીસ દળ માટે વિવિધ કક્ષાના ૨૫૦૦ જેટલા રહેણાંકના મકાનો માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧૨૫ કરોડ.
- વડોદરા ખાતે દંતેશ્વર મુકામે અને સૂરત ખાતે લાજપોર મધ્યસ્થ જેલ બનાવવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૮ કરોડ.
- દાહોદ, રાજપીપળા, પાટણ, અંકલેશ્વર, વલસાડ, આણંદ અને ગલપાદર(કચ્છ) ખાતે સબજેલ બનાવવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૯ કરોડ.
- રાજ્યની જેલોની મરામત અને જાળવણી માટેની જોગવાઈ રૂા. ૮ કરોડ.

ન્યાયતંત્ર

સાંધ્ય કોર્ટની યોજના દાખલ કરનાર ગુજરાત પ્રથમ રાજ્ય છે. વધુ સાંધ્ય કોર્ટની સ્થાપના કરવા માટે કરેલ જોગવાઈ રૂા. ૧ કરોડ.

સમગ્ર દેશમાં હાઈકોર્ટમાં કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન શરૂ કરનાર ગુજરાત પ્રથમ રાજ્ય હતું. તમામ અદાલતો, ટ્રીબ્યુનલ તેમજ ચેરિટી કમિશ્નરની કચેરી તથા સરકારી વકીલની કચેરી માટે કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨.૭૫ કરોડ.

- અમદાવાદ ખાતે બે નવી મેટ્રોપોલીટન કોર્ટ સ્થપાશે.
- વાઘોડિયા, ગઢડા, જોડિયા, તલોદ અને હળવદ ખાતે પાંચ સિવિલ જજની કોર્ટ સ્થપાશે.
- સૂરત, વડોદરા અને રાજકોટ ખાતે આઠ ફેમિલી કોર્ટ સ્થપાશે.
- આ તમામ નવી કોર્ટો માટે કરેલ જોગવાઈ રૂા. ૨.૬૮ કરોડ.
- રાજ્યમાં વિવિધ સ્થળે કોર્ટના નવા મકાનના બાંધકામ, હયાત મકાનના વિસ્તરણ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨.૮૦ કરોડ.
- આદિજાતિ વિસ્તારમાં નવી કોર્ટના બાંધકામ માટે તથા હયાત મકાનના વિસ્તરણ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૮.૨૯ કરોડ.

શ્રમ અને રોજગાર

શ્રમ અને રોજગાર વિભાગ માટે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં રૂા. ૮૦ કરોડની જોગવાઈ સૂચવી છે. જે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ની રૂા. ૬૦ કરોડની જોગવાઈમાં ૩૩ ટકાનો વધારો સૂચવે છે.

- રાજ્યમાં જરૂરી માનવ સંસાધન માટે કુલ ૪૫૦૦ બેઠકોની ક્ષમતા સાથે ૧૦ નવી આઈ.ટી.આઈ. શરૂ કરવા માટેની જોગવાઈ રૂા.૫.૮૦ કરોડ.
- નવી ઊભી કરાનાર ૧૦ આઈ.ટી.આઈ. પૈકી બે આઈ.ટી.આઈ. મહિલાઓ માટે ઊભી કરાશે.
- આદિજાતિ વિસ્તારના યુવકો રાજ્યની વિકાસ યાત્રામાં ભાગીદાર બને તે હેતુથી નવી ઊભી કરાનાર ૧૦ આઈ.ટી.આઈ. પૈકી બે આઈ.ટી.આઈ. આદિજાતિ વિસ્તારમાં ઊભી કરાશે.
- હયાત ૨૦ આઈ.ટી.આઈ.નું આધુનિકીકરણ કરવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૫.૮૦ કરોડ.
- રાજ્યમાં વ્યાવસાયિક તાલીમ આપતી ખાનગી સંસ્થાઓની સ્થાપના માટેની કાર્યવાહી ચાલી રહી છે જે થકી બેઠક ક્ષમતામાં વધારો થશે.
- વિકાસયાત્રામાં દિન-પ્રતિદિન મહિલાઓની ભાગીદારી વધી રહી છે એ બાબતને ધ્યાને લેતાં રાજ્ય સરકારે એક નવતર અભિગમ શરૂ કરવાનો નિર્ણય કર્યો અને આ નવતર અભિગમ અંતર્ગત પ્રાયોગિક ધોરણે બે મહાનગરોમાં મહિલા રોજગાર કચેરીઓનો આરંભ કરવામાં આવશે.
- એવીએશન ઈન્ડસ્ટ્રીઝને લગતા અભ્યાસક્રમો ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા, કુબેરનગર ખાતે શરૂ કરવા માટે એર લાઈન્સ ટ્રેનિંગ સેન્ટર અંગે પણ જરૂરી જોગવાઈ સૂચવી છે.

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી મને જણાવતા આનંદ થાય છે કે ભારત સરકાર દ્વારા પ્રકાશિત અહેવાલ મુજબ સમગ્ર દેશમાં રોજગાર કચેરી દ્વારા આપવામાં આવતી રોજગારીમાં સતત છેલ્લા ચાર વર્ષથી આપણું રાજ્ય પ્રથમ ક્રમે રજૂ છે.

રાજ્યના અસંગઠિત ક્ષેત્રના કુલ ૧૮૫ લાખ શ્રમિકોના કલ્યાણ અને દેખરેખ માટે એક બોર્ડ રચવાનું નિયત કરાયેલ છે.

અસંગઠિત ક્ષેત્રના અકસ્માતે મૃત્યુ પામેલા શ્રમિકોના વારસદારોને વળતર અને શ્રમિકોને હૃદય, કિડની, કેન્સર તથા અસાધ્ય અને ગંભીર રોગોની સારવાર માટે ૧૦૦ ટકા તબીબી સહાય માટેની જોગવાઈ રૂા. ૪.૯૨ કરોડ.

નાગરિક પુરવઠો

વાજબી ભાવની દુકાનોની કામગીરી પર દેખરેખ રાખવા ૧૩,૪૧૪ તકેદારી સમિતિની રચના કરવામાં આવેલ છે.

સમગ્ર દેશમાં ગુજરાત એક એવું પ્રથમ રાજ્ય છે કે જેણે વાજબી ભાવની દુકાનના મોડેલનો નૂતન વિચાર રજૂ કર્યો જેમાં વાજબી ભાવની દુકાનમાં જીવન જરૂરિયાતની ચીજ વસ્તુઓ પણ ગ્રાહકો માટે ઉપલબ્ધ હોય, જેના વેચાણથી ટર્નઓવર વધતાં દુકાનદારની આર્થિક સક્ષમતામાં પણ વધારો થયો અને સાથોસાથ ગ્રાહકોને પણ સવલત પ્રાપ્ત થઈ છે. વાજબી ભાવની આવી દુકાનો સાચા અર્થમાં વિલેજ મોલમાં પરિવર્તિત થઈ છે.

વાહન વ્યવહાર

પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર કચેરી અમદાવાદ તથા સ્વૈચ્છિક સંસ્થા દ્વારા અમદાવાદ ખાતે કોમ્પ્યુટરાઈઝડ શીખાઉ લાયસન્સ આપવાની કામગીરી થાય છે. રાજ્યની અન્ય પ્રાદેશિક વાહન વ્યવહાર કચેરીઓમાં આ પ્રોજેક્ટનો અમલ કરાશે.

- ટ્રાન્સપોર્ટ વાહનોના ફીટનેસની કામગીરી આઈ.ટી.આઈ. તથા બિનસરકારી સંસ્થા મારફત આઉટસોર્સિંગથી કરવાનો નિર્ણય કરેલ છે.
- મોટર વાહન ખાતાની કચેરીઓ અને ચેકપોસ્ટના નવાં મકાનો અને કચેરીઓની સુવિધા વધારવા માટેની જોગવાઈ રૂા. ૧૮.૬૫ કરોડ.
- ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહન વ્યવહાર નિગમ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી બસ સુવિધા વધુ કાર્યક્ષમ બનાવવા માટે રાજ્ય સરકારની મદદથી સતત ત્રીજા વર્ષે પણ નવી ૧૫૦૦ બસો ખરીદાશે. જે અંગે ફાળવેલ રકમ રૂા. ૨૦૯ કરોડ.
- ખાનગી ઓપરેટરો પાસેથી ૫૦૦ વાહનો ભાડે લેવાશે.
- બધી જ શીડ્યુલોમાં ઇલેક્ટ્રોનિક્સ ટિકિટીંગ મશીનની સુવિધા ઉપલબ્ધ કરાશે.
- કેશ અને બુર્કીંગનું કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન ૫૦ ડેપોમાં પૂર્ણ કરવામાં આવેલ છે અને બાકી રહેતા ૭૬ ડેપોમાં કામ પૂર્ણ કરાશે. જે અંગેની જોગવાઈ રૂા. ૫.૯૭ કરોડ.
- ખાનગી ભાગીદારીથી બસ સ્ટેશન અને ડેપોનું આધુનિકીકરણ કરવાનો પ્રારંભ કરાયેલ છે. ૨૦ બસ સ્ટેશનોનો ચાલુ વર્ષે વિકાસ કરાશે.
- સાત બસ સ્ટેશનો આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાના ધોરણે વિકસાવવાનો નિર્ણય કરેલ છે.
- ઇન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશનના સહકારથી નરોડા ખાતે સેટેલાઈટ બસ સ્ટેશનનું કાર્ય પ્રગતિમાં છે.

બંદરો

મેં અગાઉ જણાવ્યું તે મુજબ વાયબ્રન્ટ ગુજરાત ગ્લોબલ ઈન્વેસ્ટર્સ સમીટ ૨૦૦૭ દરમિયાન દરેક ક્ષેત્રે રોકાણકારોનો અભૂતપૂર્વ પ્રતિસાદ સાંપડ્યો છે. બંદર ક્ષેત્રે ૨૪ યોજનાઓના અંદાજિત રૂા. ૧૩૦૦૦ કરોડ કરતાં વધુ મૂડીરોકાણના સમજૂતી કરાર થયેલ છે. જેના કારણે આવતા વર્ષોમાં રાજ્યનો આર્થિક વિકાસ થશે તથા નવી રોજગારીની તકો પેદા થશે.

સમગ્ર દેશમાં આવેલ કુલ ૧૪૨ મધ્યમ અને લઘુકક્ષાનાં બંદરો દ્વારા થતી માલ-સામાનની હેરફેર પૈકી ગુજરાતમાં આવેલ આવાં ૪૦ બંદરોનો ફાળો ૮૦ ટકા જેટલો થવા જાય છે.

વર્ષ ૨૦૧૫ સુધીમાં ગુજરાતનાં બંદરો દ્વારા ૪૦૦ મિલિયન મેટ્રીક ટન કાર્ગોની હેરફેર થવાનો અંદાજ છે જે દેશના કુલ કાર્ગોના ૩૮ ટકા જેટલો હિસ્સો થવાની ધારણા છે.

સમગ્ર દેશમાં સૌથી લાંબો દરિયા કાંઠો હોવાના કારણે ગુજરાતમાં SEZ માટે આદર્શ સ્થિતિ છે. સમુદ્ર કિનારો હોવાના કારણે એક તરફ દરિયાઈ પરિવહન બીજી તરફ ગુજરાતનું મજબૂત આંતરમાળખાકીય સગવડોનું ખૂબ જ અસરકારક વ્યવસ્થાપન કે જેમાં એરપોર્ટ, રેલવે અને રોડ નેટવર્ક તેમજ વિશેષમાં દરિયા કિનારે પુષ્કળ પ્રમાણમાં સરકારી પડતર જમીન ઉપલબ્ધ છે તેને કારણે SEZ ના વિકાસમાં જમીન સંપાદનના, સંપ્રાકિના પ્રશ્નો નહિવત છે. આમ, ગુજરાતમાં લાંબો દરિયાકાંઠો અને બંદરોથી નજીક આવેલ SEZ અને બંદરો એમ બન્ને વિકાસ માટે એકબીજાના પૂરક છે.

સમગ્ર દેશમાં સૌ પ્રથમ ખાનગી બંદર આપણે વિકસાવી શક્યા છીએ. આપણે હાલમાં નવાં સ્થળોએ બીજા ૧૦ બંદરોનો વિકાસ કરી રજા છીએ. ખાનગીક્ષેત્રના સહયોગથી આપણાં બંદરોને રેલ તથા માર્ગ વ્યવસ્થા થકી સાંકળી રજા છીએ.

ભાવિદર્શક માળખાકીય વિકાસમાં બંદરો તથા આસપાસના વિસ્તારોમાં કોલ્ડ સ્ટોરેજ, શીપ બિલ્ડીંગ યાર્ડ, શીપ રીપેરિંગ તથા ઈન્ટર પોર્ટ પરિવહન વ્યવસ્થાનો સમાવેશ થાય છે જેને કારણે ઉત્પાદન સુવિધામાં વધારો થવાથી આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં વિશેષ પ્રમાણમાં વૃદ્ધિ થશે. આમ, ગુજરાતમાં પ્રોડક્શન ટુ પોર્ટની વિભાવના તેના ખરા અર્થમાં મૂર્તિમંત થશે.

➤ વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં બંદર ક્ષેત્રે રૂા. ૨૮૩૭ કરોડનું ખાનગી મૂડીરોકાણ થનાર છે.

- વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮માં ગુજરાત મેરીટાઈમ બોર્ડ દ્વારા હયાત બંદરો ઉપર અંદાજિત રૂા. ૭૫ કરોડના ખર્ચથી વિકાસની યોજનાઓ હાથ ધરવાનું આયોજન કરાયેલ છે.
- વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ દરમિયાન ૧૨૫ મિલિયન મેટ્રીક ટન ટ્રાફિકની હેરફેર થવાની ધારણા છે.

રેકર્ડ ઓફ

રાઈટસનું

કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન

ઈ- ધરા પ્રોજેક્ટ અન્વયે બે અગત્યના હક્ક પત્રકો ૭/૧૨ અને ૮-અ સફળતાપૂર્વક કોમ્પ્યુટરાઈઝ કર્યા છે અને તા. ૧-૪-૨૦૦૫થી ઓનલાઈન મ્યુટેશનની કામગીરી પણ શરૂ કરવામાં આવી છે. જેનાથી હક્ક પત્રકની નોંધો કોમ્પ્યુટરથી નિયંત્રિત થઈ છે. તે જ રીતે ગામ નમૂના નં. દના સ્કેનીંગ અને કોમ્પ્યુટરાઈઝેશનની કામગીરી હાથ ધરાનાર છે. શ્રેષ્ઠ સર્વિસ ડિલીવરી માટે વિશ્વ પ્રસિદ્ધ માર્કોસોફ્ટ-૨૦૦૬ એવોર્ડ તથા શ્રેષ્ઠ ઈ- ગવર્નન્સ પ્રોજેક્ટ અમલીકરણ માટે કોમ્પ્યુટર સોસાયટી ઓફ ઈન્ડિયા- ૨૦૦૬નો બીજા ક્રમનો નામાંકિત એવોર્ડ ઈ-ધરા પ્રોજેક્ટને મળ્યો છે જે ગૌરવની બાબત છે.

નાગરિકો અને સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓને અદ્યતન અને ડિજિટાઈઝડ રેકર્ડ મળવાથી વહીવટી, કાયદાકીય અને નાણાકીય ફાયદાઓ થનાર છે. મહેસૂલી સિટી સર્વે રેકર્ડ કોમ્પ્યુટરાઈઝડ કરવા આગામી વર્ષ માટેની જોગવાઈ રૂા. ૫ કરોડ.

મામલતદાર કચેરી તથા પ્રાંત કચેરીઓના નિર્માણ તથા આધુનિકીકરણ માટે સૌ પ્રથમવાર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર માટેની જોગવાઈ રૂા. ૨૦ કરોડ.

સ્ટેમ્પ

- દસ્તાવેજ નોંધણીની કામગીરીમાં ઝડપ અને પારદર્શિતા માટે સાત મહાનગરપાલિકાની ૨૫ સબરજીસ્ટ્રાર કચેરીઓમાં દસ્તાવેજ નોંધણીની કામગીરી કોમ્પ્યુટરાઈઝેશન દ્વારા શરૂ કરાયેલ છે.
- રાજ્યની અન્ય ૧૨૪ સબરજીસ્ટ્રાર કચેરીઓમાં કોમ્પ્યુટરાઈઝેશનની કામગીરી પૂર્ણ થવાના આખરી તબક્કામાં છે.
- વેચાણની સુવિધા સરળ અને ઝડપી થાય તે માટે તાલુકા કક્ષાએ તથા નાનાં ગામોમાં આવેલ પોસ્ટ ઓફીસ મારફત નોન પોસ્ટલ સ્ટેમ્પના વેચાણ માટે લાયસન્સ આપવામાં આવ્યા છે. આ કામગીરી ૧૬૧ પોસ્ટ ઓફીસો દ્વારા હાથ ધરાશે.
- નાગરિકોને સ્ટેમ્પ ડ્યૂટી ભરવામાં સુવિધા ઉપલબ્ધ થાય તે હેતુ અર્થે ઈ- સ્ટેમ્પિંગ પદ્ધતિ અમલમાં મુકાયેલ છે.

આપત્તિ વ્યવસ્થાપન

- ૨૬મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૧ના રોજ થયેલ વિનાશક ભૂકંપમાં મૃત્યુ પામેલા લોકોની સ્મૃતિ અર્થે ભૂજ ખાતે સ્મૃતિવન સ્મારકનું નિર્માણ કરવા આગામી વર્ષ માટેની જોગવાઈ રૂ. ૪.૮૦ કરોડ.
- આપત્તિ વ્યવસ્થાપનને વિકાસલક્ષી આયોજનના પ્રયાસ સાથે સાંકળવા રાજ્ય આપત્તિશમન ભંડોળ માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧૦ કરોડ.
- ભૂકંપ સંબંધી પ્રાકૃતિક હિલચાલ કે અભ્યાસ સમજવા તથા દેખરેખ રાખવા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સીસ્મોલોજીકલ રિસર્ચ સ્થાપવા જમીનની ફાળવણી કરવામાં આવી છે. જેના કોર્પસ ફંડ તરીકેની જોગવાઈ રૂ. ૮ કરોડ.
- આપત્તિ વ્યવસ્થાપન ક્ષેત્રે અદ્યતન તાલીમ આપવા ગુજરાત આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સંસ્થા કાર્યરત કરવામાં આવેલ છે. આ સંસ્થા માટેની જોગવાઈ રૂ. ૮ કરોડ.
- શાળાઓમાં આપત્તિ સંબંધી સલામતી માટેની સમજમાં વધારો કરવા તથા માળખાગત અને બિનમાળખાગત સુધારા દ્વારા જોખમો ઘટાડવા અન્ય વિષયોની જેમ પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે. શાળા સલામતી માટે તાલીમ કાર્યક્રમ માટેની જોગવાઈ રૂ. ૧ કરોડ.

૧૮૫૭ના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામની ૧૫૦મી જયંતી

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, આપણે આજે ગૌરવભેર આ સન્માનનીય સભાગૃહમાં બેસીને આપણા રાજ્યનું ભવિષ્ય નિર્ધારિત કરી શકીએ તે માટે દેશપ્રેમીઓએ શહાદત વહોરી છે. બલિદાનો આપ્યા છે. આપણો ભારત દેશ ૧૮૫૭ના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામની ૧૫૦મી જયંતી ઉજવી રજા છે ત્યારે આ સન્માનનીય સભાગૃહ અને રાજ્ય ઇતિહાસની આ મહાન પળનો આવનારી પેઢીને પરિચય કરાવવાની જવાબદારી સમજે તે હેતુથી ૧૮૫૭ના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામની ૧૫૦મી જયંતી રાજ્યભરમાં ઉજવાય તે અમારી નેમ છે. આ હેતુ અર્થે રૂ. ૨૦ લાખની પ્રાથમિક જોગવાઈ સૂચવી છે.

ક્રાંતિતીર્થ

મહાન ક્રાંતિકારી શ્યામજી કૃષ્ણવર્મા જેમણે દેશ બહાર રહી સ્વાતંત્ર્યની લડાઈ ચાલુ રાખી એવા ગુજરાતના સપૂતની યાદમાં ક્રાંતિતીર્થ બનાવવાનું રાજ્ય સરકારે નક્કી કરેલ છે. જે માટે રૂ. ૫ લાખની પ્રાથમિક જોગવાઈ સૂચવી છે.

ગુજરાત સુવર્ણ
જયંતી
મહોત્સવ-
૨૦૧૦

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી, મારે ગૌરવભેર એ વાતનો ઉલ્લેખ કરવો છે કે ૨૦૧૦માં ગુજરાતને ૫૦ વર્ષ થાય છે. ગુજરાતના ઇતિહાસના ઘડતરની આ અમૂલ્ય તક છે. સમગ્ર રાજ્યમાં વિકાસને અને સુવર્ણ જયંતીને જોડવાનો અમારો અભિગમ છે અને તેથી ૨૦૧૦ના ગોલ્ડન ગોલ્ડ નિર્ધારિત કરીને વિકાસના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં ગુજરાત હરણફાળ ભરે તે દિશામાં આગળ વધવું છે. **સુવર્ણ જયંતી** વર્ષ સરકારનું નહીં પણ જનસામાન્યનું બની રહે તેવા અભિગમ સાથે આગળ વધવા માટે આ સભાગૃહના સૌ માનનીય સભાસદોનાં સૂચનો ઉપકારક બની રહેશે.

અમે આ બજેટ દ્વારા સુવર્ણજયંતીની ઉજવણીને આગળ વધારવા અને સમયબદ્ધ સંશોધનો, દસ્તાવેજીકરણ તથા અનેક કીર્તિમાનોથી દેદીપ્યમાન ગુજરાતની યશગાથા લખવા માંગીએ છીએ. **સુવર્ણ જયંતી** માટે રૂ. ૧ કરોડની જોગવાઈ સૂચવી છે.

રાજવિત્તીય
વ્યવસ્થાપન

આપણું રાજ્ય, ભૂકંપ, વાવાઝોડું, અતિશય ભારે વરસાદ અને છેલ્લે સુરતમાં આવેલ ભારે પૂર જેવી મોટી કુદરતી આપત્તિઓનો છેલ્લાં કેટલાક વર્ષોથી સામનો કરી રહેલ છે. નાણાકીય લક્ષ્યાંકો હાંસલ કરવાની આડે આવતા આ અંતરાયો પાર કરવા માટે આપણે વધુ કૃતનિઙ્ઘયી બન્યા છીએ. વિત્તીય શસ્ત્રનું પાલન કરવાનું ચાલુ રાખીને હવે અમે નાણાકીય સુદૃઢતાના તબક્કા તરફ જઈ રજા છીએ. કરવેરાની વધુ વસૂલાત થઈ હોવા છતાં, કરકસરનાં પગલાં અને સુદૃઢ નાણાકીય વ્યવસ્થાપન દ્વારા, આપણે મહેસૂલી ખર્ચને નિયંત્રણમાં રાખી રજા છીએ.

વર્ષ ૨૦૦૧-૦૨માં મહેસૂલી આવક રૂ. ૧૫,૯૮૬ કરોડ હતી, તે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ માં રૂ. ૩૦,૪૬૦ કરોડ થવાની ધારણા છે, જેમાં મુખ્ય હિસ્સો મૂલ્યવર્ધિત કરનો છે. આ વર્ષે અમે મૂલ્યવર્ધિત કર તંત્રને વધુ સરળ અને કાર્યસાધક બનાવવા ઈચ્છીએ છીએ. વર્ષ ૨૦૦૧-૦૨ ના રૂ. ૨૨,૭૧૮ કરોડના મહેસૂલી ખર્ચ સામે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ માં સુધારેલ મહેસૂલી ખર્ચ રૂ. ૨૮,૬૫૭ કરોડ થવાનો સંભવ છે. મહેસૂલી ખર્ચમાં ફક્ત ૪.૭૫ ટકાનો વધારો અને મહેસૂલી આવકમાં ૧૩.૭૬ ટકા જેટલો વધારો જોતાં એ સ્પષ્ટ થશે કે રાજ્ય સરકાર ખર્ચને નિયંત્રણમાં રાખી રહી છે જેના કારણે આ વર્ષે મહેસૂલી પુરાંત રૂ. ૧૮૦૩ કરોડ થવાની ધારણા છે.

રાજ્ય સરકાર દ્વારા નાણાંના સુદઢ વહીવટને પરિણામે આ નાણાકીય વર્ષમાં પણ ભારતીય રીઝર્વ બેંક પાસેથી સાધનોપાય પેશગી અથવા ઓવર ડ્રાફ્ટનો સહારો લેવો પડયો નથી.

ગુજરાત રાજવિત્તીય જવાબદારી અધિનિયમ, ૨૦૦૫માં (જી.એફ.આર. એક્ટ-૨૦૦૫) નક્કી કરેલ રાજવિત્તીય લક્ષ્યાંકોની પૂર્તતાને પરિણામે, ૨૦૦૫-૦૬ ના વર્ષ માટેની નાણાકીય ખાધ જે રૂ. ૩૮૯ કરોડ હતી, તેને બદલે વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ માં રૂ. ૧૮૦૩ કરોડની મહેસૂલી પુરાંત થવાની ધારણા છે. જ્યારે વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮ માં મહેસૂલી પુરાંત રૂ. ૧૬૫૧ કરોડ થવાની ધારણા છે. ૨૦૦૬-૦૭ ના વર્ષમાં, તેના અગાઉના વર્ષની તુલનામાં વાર્ષિક યોજનાનું કદ ૧૩.૬ ટકા જેટલું વધુ હોવા છતાં, વર્ષ ૨૦૦૫-૦૬ માટેની રૂ. ૬૨૭૦ કરોડની વિત્તીય ખાધ વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ દરમિયાન રૂ. ૬૧૬૫ કરોડ સુધી નિયંત્રિત કરી શકાઈ છે.

રાજ્યના વિશાળ હિતમાં સરદાર સરોવર પરિયોજના અને અન્ય સેક્ટરોનાં કામો પૂર્ણ કરવા માટે મોટા મૂડીરોકાણો સાથે ઝડપી વિકાસનો માર્ગ પસંદ કર્યો છે. આમ છતાં, આપણું દેવું જી.એફ.આર. એક્ટ-૨૦૦૫ના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોની મર્યાદામાં રહેશે. રાજ્યના વિકાસ માટે ઝડપી વૃદ્ધિ અને એના માટે સ્ત્રોત પણ એટલાં જ જરૂરી છે. રાજ્યના સર્વાંગી વિકાસ માટે આ સંસાધનોનો ઉચિત અને કાર્યક્ષમ ઉપયોગ કરવાની રાજ્ય સરકારની વ્યુહરચના છે.

૨૦૦૫-૦૬
નો હિસાબ

હવે હું ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષની ખરેખર આવક અને ખર્ચની સમીક્ષા હાથ ધરીશ. વર્ષ દરમ્યાન ચોખ્ખી લેવડ દેવડના કારણે રૂ.૫૬૫.૦૧ કરોડની પુરાંત રહેશે, તેવી ધારણા સુધારેલા અંદાજમાં હતી, પરંતુ ૨૦૦૫-૦૬ના વર્ષ માટેના હિસાબ ચોખ્ખી લેવડ દેવડના કારણે રૂ.૮૭.૬૧ કરોડની પુરાંત દર્શાવે છે.

(રૂ.કરોડમાં)

		૨૦૦૫-૦૬ના સુધારેલા અંદાજ	૨૦૦૫-૦૬નો હિસાબ
(૧)	એકત્રિત ફંડ		
	મહેસૂલી આવક	૨,૫૧,૨૮.૫૪	૨,૫૦,૬૬.૮૭
	મહેસૂલી ખર્ચ	૨,૫૪,૬૩.૧૩	૨,૫૪,૬૫.૪૯
	મહેસૂલી હિસાબ પર ખાધ/ પુરાંત	(-) ૩,૩૪.૫૯	(-) ૩,૯૮.૬૨
	મૂડી આવક	૧,૦૮,૦૫.૯૫	૧,૨૪,૫૪.૮૧
	લોન અને પેશગીઓ વગેરે સહિત મૂડી ખર્ચ	૯૭,૫૬.૩૫	૯૭,૯૧.૨૮
	મૂડી હિસાબ પર ખાધ / પુરાંત	(+) ૧૦,૪૯.૬૦	(+) ૩૬,૬૩.૫૩
	સરવાળો (૧) એકત્રિત ફંડ (ચોખ્ખું)	(+) ૭,૧૫.૦૧	(+) ૩૨,૬૪.૯૧
(૨)	આકસ્મિક ફંડ (ચોખ્ખું)	--	(-) ૬૮.૮૫
(૩)	જાહેર હિસાબ (ચોખ્ખો)	(-) ૧,૫૦.૦૦	(-) ૩૧,૦૮.૪૫
(૪)	સરવાળો ચોખ્ખી લેવડ-દેવડ (૧+૨ +૩)	(+) ૫,૬૫.૦૧	(+) ૮૭.૬૧

૨૦૦૬-૦૭ના
સુધારેલા
અંદાજ

વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ના અંદાજમાં ચોખ્ખી લેવડ-દેવડના કારણે પુરાંત રૂ.૨૭.૦૬ કરોડની થવાની ધારણા હતી, પરંતુ વર્ષના અંતે સુધારેલા અંદાજમાં ચોખ્ખી લેવડ-દેવડના કારણે રૂ.૧૫૩.૭૩ કરોડની પુરાંત રહેવાની ધારણા છે.

(રૂ.કરોડમાં)

		૨૦૦૬-૦૭ના અંદાજ	૨૦૦૬-૦૭ના સુધારેલા અંદાજ
(૧)	એકત્રિત ફંડ		
	મહેસૂલી આવક	૨,૬૨,૮૧.૮૫	૩,૦૪,૫૯.૯૨
	મહેસૂલી ખર્ચ	૨,૬૨,૭૫.૫૫	૨,૮૬,૫૭.૦૭
	મહેસૂલી હિસાબ પર ખાધ/ પુરાંત	(+) ૬.૩૦	(+) ૧૮,૦૨.૮૫
	મૂડી આવક	૧,૦૮,૪૯.૩૨	૮૮,૮૨.૨૬
	લોન અને પેશગીઓ વગેરે સહિત મૂડી ખર્ચ	૧,૦૪,૭૮.૫૬	૧,૦૧,૮૧.૩૮
	મૂડી હિસાબ પર ખાધ / પુરાંત	(+) ૩,૭૦.૭૬	(-) ૧૨,૯૯.૧૨
	સરવાળો (૧) એકત્રિત ફંડ (ચોખ્ખું)	(+) ૩,૭૭.૦૬	(+) ૫,૦૩.૭૩
(૨)	આકસ્મિક ફંડ (ચોખ્ખું)	--	--
(૩)	જાહેર હિસાબ (ચોખ્ખો)	(-) ૩,૫૦.૦૦	(-) ૩,૫૦.૦૦
(૪)	સરવાળો ચોખ્ખી લેવડ-દેવડ (૧+૨ +૩)	(+) ૨૭.૦૬	(+) ૧,૫૩.૭૩

૨૦૦૭-૨૦૦૮
નો અંદાજ

૨૦૦૭-૨૦૦૮ ના અંદાજ નીચે પ્રમાણે રૂ.૩,૨૯.૫૮ કરોડની એકંદર
પુરાંત દર્શાવે છે.

		(રૂ.કરોડમાં)
		૨૦૦૭-૨૦૦૮ ના અંદાજ
(૧)	એકત્રિત ફંડ	
	મહેસૂલી આવક	૩,૨૯,૬૪.૨૨
	મહેસૂલી ખર્ચ	૩,૧૩,૧૩.૩૬
	મહેસૂલી હિસાબ પર ખાધ/ પુરાંત	(+) ૧૬,૫૦.૮૬
	મૂડી આવક	૧,૦૩,૯૪.૧૨
	લોન અને પેશગીઓ વગેરે સહિત મૂડી ખર્ચ	૧,૧૪,૪૦.૪૦
	મૂડી હિસાબ પર ખાધ / પુરાંત	(-) ૧૦,૪૬.૨૮
	સરવાળો (૧) એકત્રિત ફંડ (ચોખ્ખું)	(+) ૬,૦૪.૫૮
(૨)	આકસ્મિક ફંડ (ચોખ્ખું)	--
(૩)	જાહેર હિસાબ (ચોખ્ખો)	(-) ૨,૭૫.૦૦
(૪)	સરવાળો ચોખ્ખી લેવડ-દેવડ (૧+૨ +૩)	(+) ૩,૨૯.૫૮

હવે હું મારા પ્રવચનનો ભાગ-ખ રજૂ કરીશ.
